

**Sermaye Piyasasının Düzenlenmesi ve Denetimi Hakkında Kanun
Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/157)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : 101-716/07659

20 Mart 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 2 . 1981 tarihinde kararlaştırılan «Sermaye Piyasasının Düzenlenmesi ve Denetimi Hakkındaki Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan

GEREKÇE

1. Sermaye Piyasasının Düzenlenmesini Gerektiren Nedenler :

Sermaye piyasası, orta ve uzun vadeli ödünç verilebilir fonların menkul kıymetlerin alım satımı suretiyle tasarruf sahiplerinden yatırımcılara aktarılmasını sağlayan ortamın, başka bir ifade ile yatırımcılar, tasarruf sahipleri ve bunlar arasındaki fon akımını sağlayan aracı kurum ve bankalar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları gibi aracı ve yardımcı kuruluşlardan oluşan modern finansman sisteminin adıdır.

Bu tanımın gereği sermaye piyasasının öncelikle ekonomik ve mali bir vakıa olduğu ve oluşumunun ekonomik gelişmişlikle bağlantılı olduğu açıktır.

Nitekim, ülkemizin ekonomik gelişme süreci içinde, herhangi özel bir düzenlemeye konu olmamış olmakla birlikte geleneksel finansman sistemi olan bankacılığın yanında sermaye piyasasının giderek oluştuğu, serpil-diği görülmektedir.

Ancak, buluşum içinde aşağıdaki nedenlerle sermaye piyasasının hukuki düzenlemeye ihtiyaç duyduğu da muhakkaktır;

a) Bir kere, sermaye piyasasının oluşması ve gelişmesinde temel şart piyasanın güven ve kararlılık içinde çalışması, tasarruf sahiplerinin haklarının korunmasıdır. Bu güven ve kararlılık piyasanın geleceğinin bir garantisi olarak mütalaa edilmelidir.

b) İkinci olarak, Kara Avrupası hukukunun etkisinde hazırlanmış bulunan meri Ticaret Kanunumuz Anonim Şirketlerin halka açılmalarında uzun ve külfetli bir prosedür öngörmektedir.

c) Diğer yandan, sermaye piyasasının fonksiyonunu başarı ile yapması, anonim şirketler tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerin tasarruf sahiplerine satılmasında görev yapan aracı kurumlar ile menkul kıymet portföyü yönetiminde ihtisaslaşmış yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları gibi sermaye piyasası yardımcı kuruluşlarının varlığını ve emin bir şekilde çalışmalarını gerektirmektedir.

d) Dördüncü ve güncel bir neden sermaye piyasasında son yıllarda meydana gelen gelişmelerdir.

Son yıllarda sermaye piyasasında hisse senedi hareketleri hemen hemen tamamen durmuş olmakla beraber özellikle tahvil piyasasında büyük bir canlılık görülmektedir. Örneğin özel sektöre ihraç edilen tahviller 1974'de 618 milyon, 1975'de 1.149 milyon, 1976'da 1.708 milyon, 1977'de 1.582 milyon lira iken 1978 yılından itibaren büyük bir artış kaydederek 1978'de 2.199 milyon, 1979'da 4.516 milyon ve 1980 Eylülünde 13.473 milyon liraya ulaşmıştır.

Bu gelişimin ana nedeni hızını giderek artıran enflasyonist sürece Banka sistemimizin ayak uyduramamasıdır. Bu süreç içinde tasarruflarını enflasyonun tahribatından kurtarmak isteyen tasarruf sahipleri kıymetli madenler yanında, Bankerlerce arz edilen şartların da cazibesine kapılmışlardır.

Öte yandan aynı süreç içinde küçük ve orta boy teşebbüsler ile bir banka ile bütünleşememiş ticaret ve sanayi erbabı karşı karşıya kaldığı finansman sıkıntılarını giderme çaresini banker sisteminde bulmuştur.

Bu temel neden yanında banker sisteminin gelişimini sağlayan tali neden birinci el tahvil piyasasına ilişkin düzenlemelerdir. Piyasanın canlanmaya başladığı tarihlerde TC Merkez Bankasıca tespit olunan tahvil ihraçlarında uygulanacak azami faiz haddi % 25 idi. Öte yandan ihraç olunan tahvillerin ilk iki yıl paraya çevrilmesi yasaklanmıştı.

İşte banker sisteminin gelişimi bu iki sınırlamanın ikinci el piyasasında aşılmasına dayanmaktadır. Mekanizma kabahatları ile şöyledir; ihraç edilen tahviller bankerlerce % 40'a varan oranlarda başabaşın altında tahvil alışından sağlanan gelirin bir kısmı nominal tahvil faizine eklenmek suretiyle «yıllık % net verim» veya «yıllık % net gelir» adı altında faiz verilmek suretiyle tahvillerin şahsi taahhüdü tazammun eden garanti belgeleri ile belli tarifeler çerçevesinde geri alınması taahhüt edilerek halktan para toplanmaktadır.

Tahvil ihracının tabii sınırlarına ulaşması ile bu işlemin tahvil dahi verilmeksizin sırf garanti belgesi karşılığında yapılması giderek yoğunlaşmaktadır. Bu durumun gerekli güveni vermemesi dolayısıyla son zamanlarda mevduat sertifikalarının tahvil yerine ikame edildiği görülmektedir.

İster tahvil karşılığı ister tahvilsiz yapılsın bu işlemlerin sermaye piyasası aracılık işlemleri olmadığı, dolaylı mevduat kabulü olduğu açıktır. Bu sistemde parasını yatıran tasarruf sahibinin Bankalar Kanununun mevduat için getirdiği teminattan mahrum olması bir yana bu suretle toplanan fonlar ekonomik bakımdan bir yönlendirmeye de tabi bulunmaktadır. Öte yandan sistem önemli ölçüde vergi kayıplarına yol açmaktadır.

Ülkemiz sermaye piyasasında görünen ikinci bir kurum yatırım fonlarıdır. Halktan, çıkardıkları katılma belgeleri karşılığında fon toplayan bu kurumların, Batıdaki kurumlar anlamında menkul kıymet portföyü işletmek dışında faaliyetleri olmamak gerekirken, Ülkemizde halktan topladıkları fonları kurucu ve yöneticilerinin firmalarına kredi olarak verdiği, spekülatif emtiyaya bağladığı risk dağılımı ilkesine riayet etmediği görülmektedir.

2. Tasarının Temel Hedef ve İlkeleri :

a) Tasarı yukarıda belirtilen ihtiyaçları karşılamak üzere hazırlanmış olup temel hedefleri şunlardır;

1. Sermaye piyasasının güven ve kararlılık içinde çalışmasını sağlamak ve tasarruf sahiplerinin haklarını korumak.

2. Sağlanan güven ve kararlılık ortamı içinde mobilize edilen tasarrufları iktisadi kalkınmanın emrine sunmak ve şirketleri sermaye bakımından halka açarak mülkiyetin tabanını yaygınlaştırmak,

b) Bu temel hedeflere ulaşmak için tasarıda yer alan temel ilkeler ise şu şekilde özetlenebilir;

1. Her türlü menkul kıymetlerin halka arz ve satışını düzenlemek ve denetlemek,

2. Halka arz olunan menkul kıymetlere ilişkin bilgilerin halka tam ve gerçeğe uygun olarak açıklanmasını sağlamak,

3. Kara Avrupası hukuk sisteminin etkisi altında bulunan şirketler hukukumuzda şirketlerin halka açılmasını kolaylaştıracak kurumlar getirmek,

4. Sermaye piyasasını etkin bir şekilde denetleyecek bir kurum oluşturmak,

5. Sermaye piyasasında faaliyet gösteren yardımcı kurumları düzenlemek ve disipline etmek, mahiyetleri itibarıyla sermaye piyasası yardımcı kuruluşlarının faaliyetleri ile bağdaşmayan bugün uygulanmakta olan ba-

zı işlemlere son vermek ve bugüne kadar yapılmış işlemlerin bir geçiş dönemi içinde tedricen tasfiye edilmesini sağlamak,

6. Menkul kıymetler borsalarının çalışmasına elverişli bir ortam hazırlamak.

3. Madde Gerekçeleri :

Tasarı 8 bölüm, 58 madde ve 5 geçici maddeden oluşmaktadır.

Tasarının bölümleri şu başlıklar altında toplanmaktadır;

- I. Genel Hükümler,
- II. Menkul Kıymetlerin Halka Arzı ve Satışı,
- III. Menkul Kıymetleri Halka Arz Olunan Anonim Ortaklıklar,
- IV. Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kurulu,
- V. Sermaye Piyasasında Yardımcı Kuruluşlar,
- VI. Denetim,
- VII. Cezai Sorumluluk ve Usul Hükümleri,
- VIII. Uygulama ve Yürürlük Hükümleri.

Tasarıda yer alan hükümlerin gerekçeleri bölüm bölüm ele alınmak suretiyle aşağıda açıklanmıştır;

BÖLÜM : I

Genel Hükümler başlığı altında düzenlenen bu bölümde, Tasarının amacı, konusu, kapsamı ve sonraki bölümlerde yer alan düzenlemelerde geçen bazı kavramların anlamları belirtilmektedir.

Tasarının amacı (m-1) tasarruf sahiplerinin haklarını korumak ve bu suretle kurulacak yasal bir himaye altında tasarrufları iktisadi kalkınmanın hedeflerine yönlendirmektir.

Ancak burada yönlendirmeden kasıt, iktisadi faaliyet kolları itibariyle bir yönlendirmeyi değil, tasarrufların mobilize edilerek iktisadi kalkınma emrine sunulmasıdır.

Sermaye piyasasının emekleme döneminde kaynakların sadece mobilize edilmesi amaçlanmıştır.

Nitekim, bugün mobilize edilen tasarrufların selektif dağılımını da düzenleyen bankacılık mevzuatının, ilk düzenlemede 2243 sayılı Mevduat Koruma Kanunu ile adından da açıkça anlaşıldığı üzere sadece tasarrufları korumayı ve bu suretle tasarrufların mobilizasyonunu hedef almıştır. Selektif kredi politikasının bankacılık mevzuatımıza girişi yaklaşık çeyrek asır sonra gerçekleşmiştir.

Tasarının konusu (m-1) bu amacı gerçekleştirmek üzere, sermaye piyasasında güven ve kararlılığı sağlamaktır. Bunu sağlamak üzere tasarı ile gerekli düzenlemeler ve denetim getirilmektedir.

Tasarı, her türlü menkul kıymetlerin halka arz ve satışını, bunları çıkaran anonim ortaklıkları ve bunlarla tasarruf sahipleri arasındaki menkul kıymet ve fon akımını sağlayan aracı kurumlar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonlarını kapsamına alıp düzenlemektedir. (m-2) Tasarıda açıkça belirtilmeyen hallerde genel hükümler (T. Ticaret Kanunu, T. Medeni Kanunu...) uygulanacaktır.

İstisnalar tasarının VIII nci bölümünde düzenlenmiştir.

Tasarının «Tanımlar ve Kavramlar» başlıklı 3 nci maddesinde bazı kavramların uygulama bakımından taşıdığı manalar belirtilmektedir.

Yüksek Kurul : Tasarının IV nci bölümünde düzenlenen Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kurulunun kısaltılmış ifadesidir.

Kayıtlı Sermaye : Bugün Ülkemizde belli başlı Kara Avrupası ülkelerinde olduğu gibi esas sermaye sistemi caridir. Esas Sermaye, esas mukavele ile tespit olunur ve azaltılması veya çoğaltılması esas mukavelelerin değiştirilmesini gerektirir.

Bir şirketin faaliyete başladığı zaman büyük sermayeye ihtiyacı yoktur. Bu nedenle küçük sermayelerle işe başlanır ve sonra işlerin gereğine göre zaman zaman yeniden kuruluyormuş gibi uzun ve külfetli formalitelere başvurularak sermaye artırılabilir.

Oysa, İngiltere ve ABD'de Authorized Capital veya Registered Capital denilen Kayıtlı Sermaye Sistemi caridir. Bu sistemde sermayenin azami haddi esas mukavelede gösterilir ve bu hadde ulaşmaya kadar Yönetim Kuruluna hisse senedi ihraç yetkisi verilir. Böylece şirketlerin ihtiyaca göre sermaye ihraç etmelerine esneklik getirilirken, bir yandan da sermaye piyasasına açılmada, uzun ve külfetli formaliteler ortadan kaldırılmaktadır.

Sistemin diğer bir faydası, şirketlerin hisse senedi ile değiştirilebilir tahviller çıkarmalarına işlerlik kazandıracak nitelikte olmasıdır. Şirketler ilk kuruldukları zaman hisse senetleri tasarruf sahipleri için hem riskli hem de gelir temini yönünden cazip değildir. Bu bakımdan şirketlerin kayıtlı sermaye sisteminde fon toplamak üzere önce tahvil ihraç etmeleri hisse senetleri gelir açısından tatminkâr bir duruma geldiğinde, ihraç ettikleri tahvilleri kolayca hisse senetleri ile değiştirmeleri imkân dahilindedir. Oysa sabit esas sermaye sisteminde bu işlem uzun ve külfetli formaliteleri gerekli kılmaktadır.

Diğer yandan kayıtlı sermaye sistemi ülkemiz için yabancı değildir. Kanun koyucu sistemin elverişliliğini ve bahsettiği kolaylıkları 7462 sayılı Ereğli Demir - Çelik Fabrikaları T.A.Ş. ve 86 sayılı Yatırımlar (Holding) Anonim Şirketi kanunları ile benimseyerek bu şirketler için kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunmaktadır.

Belirtilen avantajları dolayısıyla ve aynı zamanda bir teşvik unsuru olarak tasarı ile kayıtlı sermaye sistemi getirilmiştir. Ancak menkul kıymetlerini halka arz edecek şirketler yönünden kayıtlı sermayenin kabulü bir mecburiyet taşımamakta sistemin kabulü şirketlerin ihtiyarına bırakılmaktadır.

Çıkarılmış Sermaye : Kayıtlı sermayeli anonim şirketlerin satışı yapılmış hisse senetlerinin tutarını ifade eden bu sermaye genel hükümler bakımından Türk Ticaret Kanunundaki esas sermaye hükmündedir.

Başlangıç Sermayesi : Kayıtlı sermaye sistemini uygulayan ülkelerde kayıtlı sermaye miktarı bazı sınırlandırmalara konu olmaktadır. Bu meyanda bazı ülkeler kayıtlı sermayenin muayyen bir kısmının (1/5, 1/10 gibi) taahhüt altına alınması, bir kısım ülkeler kayıtlı sermayeli şirketlerin asgari bir başlangıç sermayesine sahip olması yoluna gitmektedir. Bundan maksat çeşitli spekülâtif ve maceracı hareketlere engel olmak, faaliyet konusu ve vüsati ile hedef alınan kayıtlı sermaye arasında uyumu sağlamaktadır.

Bu nedenle tasarıda kayıtlı sermayeli anonim şirketlerin bir asgari başlangıç sermayesine sahip olmaları zorunlu görülmüştür.

Başlangıç sermayesinin miktarı konusunda tasarıda bir miktar belirtilmemiş bu husus Yüksek Kurula bırakılmıştır. Böylece başlangıç sermayesi günün ve işin şart ve icaplarına göre Yüksek Kurulca belirlenecektir.

Halka Arz :

Tasarı, menkul kıymetlerin satın alınması için yazılı, sözlü veya resimli şekilde her türlü yoldan halka çağrıda bulunulması yanında halkın bir anonim ortaklığa ortak veya kurucu olmaya davet edilmesini menkul kıymetlerin halka arzı olarak kapsamına almaktadır.

BÖLÜM : II

Bu bölüm menkul kıymetlerin halka arz ve satışını düzenlemektedir. Bu düzenlemelere göre;

Menkul kıymetlerin halka arz ve satışı için Yüksek Kuruldan izin alınması şarttır. İzin alınmadan menkul kıymetlerin halka arz ve satışı yasaktır. Bu yasağa uymayanlar tasarının 51/a - (3) maddesine göre 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve 50 bin liradan 500 bin liraya kadar ağır para cezasına çarptırılmakla beraber, izinsiz halka arz edilen menkul kıymetlerin satışını durdurmaya, satılan kısmın karşılığı hakkında ihtiyati tedbir istemeye ve gerekli diğer tedbirleri almaya Yüksek Kurul yetkili kılınmıştır. (m. 4)

Öte yandan sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin hisse senetlerinin halka arz yolu ile satışı da yasaklanmıştır. Bunun nedeni, hisseli komandit şirketlerde hukuki yapıları gereği anonim ortaklıkların aksine hisse senedi sahiplerinin (Genel Kurul) komanditlere ait olan yönetim karşısında söz sahibi olamamasıdır. Bu özellik dolayısıyla, bu tip şirketler ülkemizde revaçta bulunmamakla beraber, meri hükümler halka açılmalarına mani bir hüküm taşımadığından, böyle bir yasaklama ihtiyaç olarak görülmüştür.

Tasarının genel esprisi çerçevesinde, Devlet, mahalli idareler ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Yüksek Kuruldan izin almaları gerekli görülmemiştir. Ancak, halka arz edilen menkul kıymetleri bir bütün olarak izleme olanağı sağlamak üzere 5 nci maddede sayılan kurumlarca halka arz edilen menkul kıymetler hakkında Yüksek Kurula bilgi verilecektir. (m. 5)

Menkul kıymetleri halka arz etmek isteyenler izin için Yüksek Kurula müracaat edeceklerdir. Müracaata; menkul kıymet ihraç eden anonim ortaklığın esas mukavelesi, izahname ve Yüksek Kurulca gerekli görülecek diğer belgeler eklenir. (m. 6)

Yüksek Kurul izahnamede yer alan açıklamaların gerçeğe uygun ve tam olup olmadığını inceler.

Açıklamaları yeterli ve tam gördüğü takdirde izin verir. Tasarıda, 1 ay içinde olumlu veya olumsuz şekilde cevaplandırılmayan müracaatların kabul edilmiş sayılacağı esası getirilerek hem cevap süresi 1 ayla sınırlandırılmış, hem de bu suretle Yüksek Kurula sükûtle kabul imkânı sağlanmıştır. Tahvil ihracında Yüksek Kurul müracaatları TCMB'ca tahvillerin miktarı, sair ve satış şartları konusundaki kararlarını esas alarak değerlendirecektir.

İzin alındıktan sonra menkul kıymetlerin halka arz ve satışı için Yüksek Kurulca kabul edilen izahname Ticaret Siciline tescil ve ilan olunduktan sonra izahnamenin ekleneceği bir sirkülerle halk menkul kıymet satın almaya davet edilecektir. (m. 7)

Menkul kıymetler Yüksek Kurulca belirlenecek süre içinde halka satılacaktır. Bu süre içinde satılmayan tahviller aracılar tarafından deruhde edilmediği takdirde iptal olunur. Hisse senetlerinin tamamının satışı esastır. Yüksek Kurul bunu teminen kurucular veya aracılar taahhüt isteyebilecek ve bu konuda teminat arayacaktır. (m. 8)

Satışlar iştirakin taahhüt edilmesi suretiyle değil, halka arz suretiyle yapıldığından menkul kıymetlerin bedellerinin defaten ve nakden ödenmesi esastır.

Aracılar satışını deruhde ettikleri menkul kıymetlerin satış şartlarını kendileri tespit edeceklerinden bu hükme tabi değildir.

Tasarıda mecburi kotasyon esasını getirmemektedir. Ancak, kotasyon borsaların değerlendirmelerine bağlı olmakla beraber kotasyon için başvurmak bir mükellefiyet olarak öngörülmüştür. Böylece halka arz edilen menkul kıymetlerin borsalara mutlak surette intikali ve kotasyonu değerlendirme sonuçlarına tabi olmakla beraber borsalarca değerlendirilmeleri sağlanacaktır. (m. 9)

Bu maddeler hükümleri, halkı aydınlatma ilkesinin genel olarak halka arzın sonuçları ve halka arz edilen menkul kıymetlerle ilgili olarak açıklanan hususlarda meydana gelen değişikliklerin Yüksek Kurula bildirilmesi ve halka ilanını düzenlemektedir. (m. 10 - 11)

BÖLÜM : III

Bu bölümde menkul kıymetleri halka arz olunan anonim ortaklıklara ilişkin genel hükümlerde yer almayan halka menkul kıymet arzını kolaylaştıran hükümlerle genel hükümlerde yer almayan mükellefiyetler düzenlenmiştir.

Menkul kıymetleri halka arz yoluyla veya her ne suretle olursa olsun satılan anonim şirketler tasarının kapsamındadır. Kapsamın temel kriteri menkul kıymetlerin halka satılmış olmasıdır. Buna objektif bir ölçü olarak ortak sayısının 100'den fazla olması alınmıştır. Hisse senetleri arz yoluyla satıldığı takdirde 100'den fazla ortak esasına bakılmayacağı tabiidir. (m. 12)

Kayıtlı sermaye üzerinde birinci bölümde açıklama yapıldığından burada ayrıca durulmayacaktır. Ancak kayıtlı sermaye sisteminin mecburi değil ihtiyari olduğuna işaret etmekte yarar vardır.

Tahvil Çıkarılması : Tasarı hisse senetleri halka arz olunan şirketler için bir teşvik unsuru olarak tahvil ihrac sınırını ihtiyatları da kapsayacak şekilde genişletmekte ayrıca, T.T.K. nun uzun ve külfetli tahvil çıkarma prosedürünü kolaylaştırma imkânı getirmektedir. (m. 15)

Diğer yandan hisse senedi ile değiştirilebilir tahvil müessesesi düzenlenmekte ve şirketlere kuruluş yıllarında tasarruf sahipleri bakımından riskli ve gelir bakımından cazip olmayan hisse senetleri yerine tahvil satarak sonradan hisse senetleri ile değiştirme imkânı sağlanmaktadır. (m. 16)

Tasarının 17 nci maddesi, hisse senetlerini halka arz eden anonim şirketlerin kâr tevziinden kaçınmalarını engelleyici hükümler koymakta, 18 nci maddesi ise halkı aydınlatma ilkesinin bir gereği olarak menkul kıymetleri halka arz olunan anonim şirketlerin bilanço, kâr ve zarar hesabı ve denetçi raporlarının ilanı ve Yüksek Kurula tevdi yükümlülüğünü getirmektedir.

BÖLÜM : IV

Bu bölümde tasarı ile verilen görevleri yapmak üzere kurulması derpiş olunan Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kurulu düzenlenmiştir. Yüksek Kurul bağımsız bir organ olacaktır. Maliye Bakanı, görev ve yetkilerini kullanmasındaki bağımsızlığı saklı olmak üzere, Yüksek Kurulun işlem ve hesaplarını teftiş ve murakabe ettirebilecek, Maliye Bakanlığı Yüksek Kuruldan her türlü bilgiyi isteyebilecektir.

Yüksek Kurul bir başkan ve altı üyeden oluşmaktadır. Başkan ve üyeler 20 nci maddeye göre gösterilecek adaylar arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek ve atanacaktır.

Başkan ve üyelerin görev süresi 6 yıldır. Üyelerin yarısının, Yüksek Kurul yapısının birden bire değişmemesini sağlamak üzere 3 yılda bir yenilenmesi öngörülmüştür. Başkan ve üyeliğe seçilebilmek için 21 nci maddenin 1 nci fıkrasındaki nitelikleri haiz olmak şarttır. Bu nitelikleri kaybettikleri ve durumları 22 nci maddeye aykırı hale geldiği takdirde başkan ve üyelerin her zaman görevden alınmaları mümkündür.

Başkan ve üyelik görevi teşrii, resmi veya özel bir görev ile birleşmez. (m. 22) Bunun tek istisnası özel bir kanunun imkân vermesidir. Hükmün amacı başkan ve üyelerin çalışmalarını Yüksek Kurula hasretmeleridir. Ticaretle uğraşmak ve bir ortaklıkta pay sahibi olmak da görevle bağdaşmayan hallerdendir. Hayır işleri, sosyal ve eğitime dönük vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bunun istisnasını teşkil etmektedir. (m. 22)

Tasarının 23 ncü maddesinde, başkan ve üyelerin, görevin ifasındaki manevi tesiri gözönünde tutularak göreve başlamadan önce Yargıtay Birinci Başkanlık Divanı huzurunda yemin etmeleri öngörülmüştür.

Yüksek Kurulun görev ve yetkileri 24 ncü maddede sayılmaktadır. Yüksek Kurulun görev ve yetkileri bunlardan ibaret değildir. Bu maddede sayılmamakla beraber tasarının diğer maddelerinde düzenlenen görev ve yetkiler şunlardır;

a) İzinsiz halka arz edilen menkul kıymetlerin satışını durdurmak ve gerekli tedbirleri almak, izinsiz satılan kısmın karşılığı hakkında HMUK'nun 103 ncü maddesine göre ihtiyati tedbir istemek. (m. 4/3)

b) Yanıltıcı nitelikteki ilan ve reklamları yasaklamak. (m. 7/4)

c) Hisse senetlerinin satış süresi sonunda tamamen satılacağı ve bedellerinin ödeneceğinin kurucular, pay sahipleri veya aracı kurum ve bankalarca şirkete karşı taahhüt edilmesini istemek ve ilgililerden bu konuda teminat almak. (m. 8/2)

d) Menkul kıymetlerin halka satışında küçük tasarruf sahiplerinin alımını kolaylaştırmak, hak ve menfaatlerini korumak. (m. 8/5)

e) Satış sonuçları hakkında ortaklık veya aracı kurum ve bankalardan bilgi istemek. (m. 10)

f) Menkul kıymetleri halka satılan anonim şirketlerin kaydını tutmak. (m. 12)

g) Anonim şirketlerin kayıtlı sermayeli olmalarına izin vermek (m. 13) ve başlangıç sermayelerinin miktarını belirlemek.

h) Aracı kurumların asgari sermayelerini tespit etmek (m. 33) ve aracılık faaliyetlerine izin vermek. (m. 34)

i) Yatırım fonlarının kredi almalarına izin vermek (m. 42) ve sahip olacakları gayrimenkullerin miktar ve mahiyetini tespit etmek. (m. 35/e)

j) Kanunda gösterilen hallerde aracı kurumların borsa bankerliği belgelerini iptal ederek faaliyetlerine son vermek.

k) Aracı kurumların tedricen tasfiyesi ve bu tasarıda yazılı suçlardan dolayı kovuşturma yapılması hususlarında Maliye Bakanlığına tekliflerde bulunmak.

Tasarının 25 nci maddesi, Yüksek Kurulun yönetim ve çalışma düzenini, 26 ncı maddesi görevlerini yerine getirebilmesi için bilgi isteme yetkisini, 27 nci maddesi de sır saklama yükümlülüğü ve Yüksek Kurulun para, evrak ve malları hakkında işlenen suçlar hakkındaki cezaları ve kovuşturmaları düzenlemektedir.

Tasarının 28 nci maddesine göre, Yüksek Kurul personeli memurlar ve mukaveleli uzmanlardan oluşmaktadır. Yüksek Kurul başkan ve üyeleri ile personeli, emeklilik yönünden prensip itibarıyla 5434 sayılı Kanun ile ek ve değişikliklerine ait hükümlere tabi olacaklardır. Ancak, Başkan ve üyeliklere atananlardan, diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi olanların emeklilik statüleri devam edebilecektir. Öte yandan Dev-

let Memurları Kanununa ve Üniversitelerin Personel Kanununa tabi kimselerin Yüksek Kurulda geçirdikleri hizmet sürelerinin eski memuriyetlerine dönmeleri halinde değerlendirilmelerine imkân verilmiştir. Yüksek Kurul başkan ve üyelerinin ücretleri, atanmalarında Bakanlar Kurulunca tespit edilecek, ücretlerde sonraki yıllarda yapılacak değişiklikler 31 nci maddede yazılı düzenlemelerde belirtilecek esaslar çerçevesinde Yüksek Kurulca düzenlenecektir. Kurul personelinin ücretleri de bu ücretler ve esaslar çerçevesinde Yüksek Kurulca tespit olunacaktır.

Yüksek Kurul 657, 1050, 2490 ve 468 sayılı Kanunlarla ek ve tadillerine ve Sayıştayın vize ve denetimine tabi olmayacak, masrafları, menkul kıymet ihraçlarından alınacak binde 3 oranındaki ücretlerle karşılanacak, bu ücretler kafi gelmediği takdirde Bütçeden yardım verilecektir. (m. 30)

Yüksek Kurul hizmetlerinde grev ve lokavt yasaktır. (m. 28)

Yüksek Kurula ilişkin ayrıntılı düzenlemeler Bakanlar Kurulunca yapılacaktır.

BÖLÜM : V

Bu bölüm, sermaye piyasasında menkul kıymet ihraç eden şirketlerle tasarruf sahipleri arasında görev yapan yardımcı kuruluşları düzenlemektedir. Tasarı bu kuruluşları, aracı kurumlar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları adı altında 3 grupta toplamaktadır.

a) Aracı Kurumlar :

Şirketler çıkardıkları menkul kıymetleri usulüne uygun olarak izahname hazırlayıp sirküler ve ilanlar vasıtasıyla tasarruf sahiplerine duyurmak suretiyle halka arz edebilirler. Tanınmış ve iyi durumda olan bir şirketin çıkardığı menkul kıymetler hiç bir yardımcı faaliyet gerektirmeksizin tasarruf sahiplerince kapışılabilir. Ancak, menkul kıymet arz eden her şirketin durumu böyle olmayabilir. Gerek iş konusu, gerek rantabilitesi itibarıyla iyi durumda olan, ancak yeni kurulan, tanınmamış bir şirketin menkul kıymetleri, tasarruf sahipleri bakımından başlangıçta o kadar cazip bulunmayabilir. İşte bu durumda, menkul kıymetlerin halka satılabilmesi bakımından aracı kuruluşlara ihtiyaç duyulur.

İngiltere'de «Underwriter» veya «issuing house», ABD de «Underwriter», «broker», «investment banker» adları altında faaliyet gösteren aracılar şirketler tarafından ihraç olunan menkul kıymetlerin halka satışına yardımcı olmaktadır.

Aracıların faaliyetleri başlıca şu şekiller altında toplanmaktadır;

a) Tam aracılık (Strictunderwriting) menkul kıymetlerin ihraç eden şirket nam ve hesabına satış ve satış süresi sonunda satılmayan kısmın taahhüt edilmesidir.

b) En iyi gayret aracılığı (the best effort underwriting) menkul kıymetlerin ihraç eden şirket nam ve hesabına satış süresi sonunda satılmayan kısım hakkında taahhüdü tazammun etmeksizin satışdır.

c) Kesin bağlantı aracılığı (Firm Commitmentunderwriting) menkul kıymetlerin satın alınıp kendi nam ve hesabına satışdır.

Tasarının 32 nci maddesine göre aracılık faaliyeti; menkul kıymetler, kâr ortaklığı belgeleri, kıymetli evrak, mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali taahhütlerini tazammun eden her türlü evrakın, başkası nam ve hesabına veya başkası hesabına kendi namına yahut kendi nam ve hesabına alınıp satılmasıdır. Bugün bu işlemleri borsalar dışında yapan kişi ve kuruluşlar hakkında herhangi bir düzenleme ve denetim mevcut değildir. Bunu sağlamak üzere 32 nci maddenin (a) fıkrasına, bu işlemlerin ancak tasarıda özel bir statüye bağlanan aracı kurumlar tarafından yapılacağı hükmü konmuştur. Maddedeki «Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları dışında» ibaresi, 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanununa göre borsalarda menkul kıymet alım satımında bulunan aracıların muhafaza edilmesine yöneliktir.

Diğer yandan, gerek yaygın şube şebekelerine sahip olmaları, gerek büyük itibar müesseseleri olmaları dolayısıyla aracı kurumlar dışında, bankaların da aracılık faaliyetlerinde bulunmaları sağlanmıştır. Esasen Bankalar Kanunumuz bankaların menkul kıymetler üzerine işlemlerini teşvik etmektedir. Ayrıca böyle bir hükmün konulmaması faaliyetleri münhasıran menkul kıymet alım satımı olan yatırım bankalarının kapsam dışı bırakılması sonucunu verirdi ki bunu yatırım bankacılığının mahiyeti ile de bağdaştırmak mümkün değildir.

Maddenin (b) bendinde aracı kurumların kendi mali taahhütlerini tazammun eden evrak ihdas etmeleri ve alım satımında bulunmaları yasaklanmaktadır. Bundan amaç aracı kurumların aracılık faaliyetleri dışına taşarak halktan kendi mali taahhütleri altında para toplamalarına engel olmaktır.

32 nci maddenin (a) bendinde sayılan kıymetlerden ancak menkul kıymetler aracı kurumlar tarafından halka arz edilebilecektir. Bundan amaç bir inhisar yaratmak değil, menkul kıymetler dışında kalan evrakın halka arzının kontrol altında tutulması ve geniş şube şebekelerine sahip bankaların bu gibi evrakı halka arz etmeye yönlendirilmesidir. Aracı kurumlar bu gibi evrakı halka arz etmeye mezuun olmamakla beraber bankalarca halka arz olunan evrakların alım satımında bulunabileceklerdir.

İpotekli borç senetleri ve irat senetleri gayrimenkulle müemmen olduklarından 32 nci maddenin (c) bendindeki prensibin istisnasını teşkil etmektedir.

Bankalar 32 nci maddenin (c) bendinde yazılı evrakı halka arz ettikleri takdirde bunlara kefil olmuş sayılacaklardır.

Tasarının 33 ncü maddesi aracı kurumların statüsünü düzenlemektedir. Buna göre, aracı kurumların A.Ş. şeklinde kurulmaları mecburidir. Bir itibar müessesesi olmaları dolayısıyla sermayelerine hâkim olanların bilinebilmesi açısından sermayelerinin % 51'nin nama yazılı olması öngörülmektedir. Diğer yandan hisse senetlerini nakit karşılığı çıkarmaları ve bir asgari sermayeye sahip olmaları zorunluğu getirilmektedir. Asgari sermaye miktarı Yüksek Kurul tarafından belirlenecektir.

Bankaların aracılık faaliyetleri saklı tutulmakla beraber, bu faaliyetleri bizzat yapmaları amaçlandığından aracı kurumlar kurmaları veya kurulmuş olanlara iştirak etmeleri maddenin son fıkrası ile yasaklanmaktadır.

Tasarının 34'ncü maddesinde aracılık faaliyetinde bulunabilmek için iki şart getirilmektedir. Bunlardan birincisi izin almak, başka bir ifade ile borsa bankerliği belgesine sahip olmaktır. Bu belgenin verilebilmesi için gerekli şartlar bir yönetmelikle düzenlenecektir.

İkinci şart, bir menkul kıymetler borsasına kayıtlı üye olunmasıdır. Böylece menkul kıymet üzerine işlem yapabilmek borsaya kayıtlı üye olma şartına bağlanmaktadır.

b) Yatırım Ortakları ve Yatırım Fonları :

Tasarruf sahipleri doğrudan doğruya ihraç eden şirketlerden veya bu ihraçlara aracılık eden aracı kurum ve bankalardan veya acentalar aracılığı ile menkul kıymet borsalarından menkul kıymet satın almak suretiyle tasarruflarını değerlendirebilirler. Ancak menkul kıymetlere yatırım yapmak bilgi ve ihtisas gerektirir. Ayrıca münferit portföyler küçük portföyler olduklarından riskli portföylerdir. Bu risk ana para bakımından sözkonusu olabileceği gibi portföy randımanı bakımından da sözkonusu olabilir.

Bu nedenle gelişmiş batı ekonomileri sermaye piyasalarında tasarruf sahiplerine mütehasşs bir yatırım politikasından istifade ve yatırımın rizikosunu hafifletme bakımından imkânlar tanıyan sermaye piyasası kurumları ortaya çıkmıştır. Bunlar iştigal konuları münhasıran menkul kıymetler portföyü işletmek olan yatırım ortaklıkları ve yatırım fonlarıdır. Tasarruf sahipleri, yatırım ortaklıklarının hisse senetlerini veya yatırım fonlarının katılma belgelerini satın almakla çok geniş bir portföye sahip olur ve büyük adetler kanununun verdiği imkânlarla rizikodan korunur. Ayrıca konunun gerektirdiği bilgi ve ihtisası profesyonel yöneticiler vasıtasıyla elde eder.

Aracı kurumlar menkul kıymet ihraç eden anonim şirketlerin menkul kıymetlerinin satılmasına yardımcı olduğu halde, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları tasarruf sahiplerinin menkul kıymetlere yatırım yapmasına yardımcı olan kuruluşlardır.

(1) Yatırım Ortaklıkları :

Anglo - Sakson ülkelerinde invesment trust, investment Company, Fransa'da societe d'investissement, Almanya'da Kapitalanlagegesellschaft adları altında faaliyet gösteren yatırım ortaklıkları müşterek portföylerin şirket şeklinde teşkilatlanmış tipleridir. Sabit sermayeli olarak kuruldukları gibi (esas sermaye veya kayıtlı sermaye sistemine göre) sattıkları hisse senetlerini geri alacak şekilde değişken sermayeli olarak da kurulmaktadır.

Tasarı yatırım ortaklıklarının anonim ortaklık şeklinde ve kayıtlı sermayeli olarak kurulmasını öngörmektedir. Burada menkul kıymetlerini halka arz eden anonim ortaklıkların aksine kayıtlı sermaye zorunlu bir

şarttır. Başlangıç sermayeleri Maliye Bakanlığınca belirlenecek miktardan az olamayacaktır. Hisse senetlerinin nakit karşılığı ihraç edilmesi şarttır.

Kuruluşları Maliye Bakanlığı'nın iznine tabidir. İstigal konularının tabii bir gereği olarak, yatırım ortaklıklarının kurucu ve imtiyazlı hisse senedi çıkarmaları, tahvil ihraç etmeleri ve çıkarılmış sermayelerinin % 10'undan fazla borçlanmaları yasaklanmıştır.

Risk dağılımı ilkesinin bir sonucu olarak yatırım ortaklıkları şu sınırlama ve yasaklamalara tabidir;

— Yatırım ortaklıkları çıkarılmış sermaye ve yedek akçeleri toplamının % 10'undan fazlasını bir tek ortaklığın menkul kıymetlerine bağlayamazlar.

— Portföylerinin en az % 25'inin Devlet Tahvillerinden oluşması zorunludur.

— Sahip olacakları gayrimenkuller Yüksek Kurulun tespit edeceği miktar ve vüsatın üzerinde olamaz.

Diğer yandan gerek risk gerekse randıman ilkesinin gereği olarak yatırım ortaklıklarının portföylerine alıp satacakları menkul kıymetlerin fiyatlarının alışlarda borsa rayici üstünde, satışlarda borsa rayici altında olamayacağı hükmü getirilmiştir. Bu suretle bir yandan hisse senedi sahiplerinin hakları korunurken, bir yandan yatırım ortaklıklarının alıp satacağı menkul kıymetlerin borsada kote kıymetler olması ve borsa korbeylerinin çalışması amaçlanmaktadır.

Diğer yandan yatırım ortaklıkları istigal konuları itibarı ile sadece menkul kıymet portföyü işletmek üzere kurulan ortaklıklar olduğundan hisse senetlerine sahip oldukları şirketlerin yönetimlerinde söz sahibi olamazlar. Faaliyetleri ile bağdaşmayan böyle durumları önlemek bakımından, tasarıda hiç bir ortaklıkta % 5'den fazla hissedar ve % 5'den fazla oy hakkı sahibi olamayacakları tasrih edilmiştir (m. 47)

(2) Yatırım Fonları :

İngiliz hukukunda Unit Trust, Amerikan hukukunda Mutual Fund, Fransız hukukunda Fond de placement, Alman hukukunda Anlagefonds terimleri altında düzenlenmiş bulunan yatırım fonları sözleşmeye dayanan kolektif fonlardır.

Yatırım fonları genel olarak üçlü bir ilişki içinde vücut bulur. Bu ilişkinin tarafları tasarruf sahipleri (Fona iştirak eden katılma belgesi sahipleri), fonu yönetecek menkul kıymet portföyü işletmekte uzman bir kuruluş ve fon varlığını saklayacak bankadır.

Bu üçlü ilişkide önemli olan fon malvarlığının kime ait olacağının tespitidir. Bu konuda biri müşterek mülkiyet diğeri inanca mülkiyet olmak üzere iki alternatif mevcuttur.

Müşterek mülkiyet esasına göre fon teşkil edildiği hallerde, fon malvarlığı katılma belgesi sahiplerinin müşterek mülkiyetindendir. Ancak, müşterek maliklerin her zaman taksim isteyebilecekleri prensibi (MK. 627) dolayısıyla bazı istisnalara rağmen müşterek mülkiyet geçici işlemler için kabul edilmiş bir kurum olduğundan yatırım fonunun sürekliliği prensibi ile bağdaşmamaktadır. Diğer yandan müşterek mülkiyete dayalı yatırım fonlarında katılma belgesi sahipleri ile fon yöneticisi arasındaki ilişkiler vekâlet akdi hükümlerine tabidir. Vekâlet akdinde vekâlet veren vekile talimat verebileceği gibi (BK. 389) onu her zaman azledebilir. Oysa yatırım fonlarında katılma belgesi sahipleri hiç bir şekilde yönetime katılmazlar ve fon yöneticisine talimat veremezler. Ayrıca, Borçlar Kanununun 396 ncı maddesindeki vekilin her zaman azledilebileceği hükmü emredici bir hükümdür. Bu sebeple sözleşmeye aksine hüküm konulması mümkün değildir. Oysa, yatırım fonu uygulaması mahiyeti itibarıyla katılma belgesi sahiplerinin yöneticiyi azledememesini gerektirir.

Bu sebeplerle uygulamada yatırım fonları inanca mülkiyet esasına dayandırılmaktadır. İnanca mülkiyet esasında fona inanca olarak fon yöneticisi maliktir. Tasarruf sahipleri muamelelerinin bir kısmını katılma belgesi olarak inanca yöneticinin mülkiyetine verirler. Bu intikal bir inanca sözleşmesi (yatırım fonlarında fon sözleşmesi, fon iç tüzüğü) ile sağlanır. Yönetici sözleşme çerçevesinde katılma belgeleri karşılığında aldığı paraların maliki olur, ancak, bu paraları sözleşme çerçevesinde kullanmak zorundadır.

Türk/İsviçre hukukunda inanca mülkiyet özel olarak düzenlenmemiş olmakla beraber doktrin ve içtihatlar tarafından geçerli bir hukuki müessese olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple tasarıda yatırım fonlarının inanca mülkiyet esasına göre kurulması öngörülmüştür. Fakat uygulamada inanca mülkiyet esasına dayalı yatırım fonlarında da inanca malik (fon yöneticisi) ile inananlar (katılma belgesi sahipleri) arasındaki hukuki ilişkilerde kıyasen vekâlet akdi hükümleri uygulanmaktadır. Bu açıdan tasarıda açıklık bulunmayan hallerde vekâlet akdi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Tasarı yukarıda belirtilen üçlü ilişkiyi yöneticilik ve saklayıcılık fonksiyonunu bankalarda toplamak suretiyle ikiye indirmektedir. Bunun amacı, bankaların küçük tasarruflar nezdinde alışılmış ve güven kazanmış kurumlar olmalarıdır.

Yatırım fonları münhasıran bankalar tarafından kurulacak olmakla beraber, fon tutarı ile bankanın özkaynakları arasında bir ilişki kurulması tasarruf sahiplerinin güvenliği bakımından gerekli görülmüştür. Tasarıya göre (m.36) bankaların tesis edecekleri yatırım fonlarının tutarı ödenmemiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin toplamı ile sınırlıdır.

Tasarı hükümlerine göre yatırım fonları şu şekilde kurulacaktır;

— Banka önce bir fon iç tüzüğü (inanç sözleşmesi) hazırlayacak bunu noterden tasdik ettirerek Maliye Bakanlığından izin talep edecektir (m. 37).

— Maliye Bakanlığı fon içtüzüğünü inceler ve kanuni şartların yerine getirilmiş olduğu sonucuna varırsa izin verir.

— Alınan izin bankanın merkezinin bulunduğu yerin Ticaret Siciline tescil ve ilan olunur. (m. 40)

— Bundan sonra banka fona avans vererek bir menkul kıymetler portföyü tesis eder ve buna istinaden katılma belgeleri ihdas ederek halka arz eder. (m. 38) Satılan belgelerden sağlanan para önce avansın kapatılmasına tahsis edilir. Maliye Bakanlığının müsaade etmesi şartı ile avans tahsis edilmeden de katılma belgesi çıkarılabilir.

Katılma belgeleri emre veya hamiline yazılı kıymetli evrak mahiyetinde senetlerdir. Bunların ihraç kıymeti, portföyün rayiç değeri belgenin temsil ettiği pay sayısına bölünerek hesaplanır. Küçük tasarruf sahiplerinin iştirakini kolaylaştırmak üzere beher payın ihraç değerinin belgelerin ihracında 5 000 TL. yı geçmemesi esası getirilmiştir. (m.41)

Katılma belgesi sahibi tasarrufçuların haklarını korumak amacıyla, fonun yönetiminde uyulacak esaslar şu şekilde tespit olunmuştur.

— Fon mal varlığı kanun ve fon içtüzüğünde belirtilen esaslar dışında kullanılamaz.

— Fon mal varlığı rehin edilemez, teminat gösterilemez haczedilemez.

— Fon, portföy değerinin % 10'undan fazlasını bir tek ortaklığın menkul kıymetlerine yatıramaz. (m. 47)

— Fon, mal varlığının % 10'undan fazla borçlanamaz. Bu hâl dahilindeki borçlanmalar Yüksek Kurulun iznine tabidir.

— Fonla, yönetici banka arasındaki menkul kıymet hareketleri borsaya kote olanlara inhisar eder.

Yatırım fonlarının münhasıran bankalarca kurulması esası, bankaların yatırım fonları kurarak Bankalar Kanunundaki sınırlamaları aşmalarına imkân vermemelidir. Bu nedenle tasarının 42 nci maddesinde, Bankalar Kanununun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 48 nci maddesinin 4 ncü fıkrası hükmüne paralel olarak yönetici bankanın fon portföyüne sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olduğu hissedarlarının, üst yöneticilerinin sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıkların menkul kıymetlerini alamayacağı, banka iştiraklerine ait menkul kıymetlerin portföyün % 20'sini geçemeyeceği hükmü konulmuştur. Yatırım fonları ayrıca yönetici bankanın menkul kıymetlerini portföylerinde bulunduramayacaktır.

Tasarının 43 ncü maddesi kamuyu aydınlatma ilkesi gereğince fon hesaplarının halka tam ve gerçeği uygun şekilde ilanını düzenlemektedir.

Tasarının 44 ncü maddesi fon içtüzüğünün değiştirilme usulünü, 45 ncü maddesi yönetici bankanın iflas veya tasfiyesi halinde fonun durumunu, 46 ncü maddesi fonun hangi hallerde sona ereceğini ve tasfiye suretini düzenlemektedir.

BÖLÜM : VI,

Bu bölümde dar anlamda denetimle bu denetlemeler sonunda alınabilecek tedbirler düzenlenmektedir.

Gerek menkul kıymet ihraç eden anonim şirketlerin gerek sermaye piyasası yardımcı kuruluşlarının işlem ve hesapları Yüksek Kurulca atnacak denetçiler eliyle denetlenecektir.

Prensip bu olmakla beraber, Yüksek Kurul lüzum gördüğü ve bu lüzum Maliye Bakanlığınca uygun karşılandığı takdirde bu denetim Maliye Bakanı tarafından görevlendirilecek hesap uzmanları, Maliye mü-

fettişleri ve Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından da yapılabilir, ayrıca Maliye Bakanı Yüksek Kurulun talebi olmaksızın da bu elemanlar marifetiyle sermaye piyasası kurumlarını denetleyebilecektir.

Tasarının 49 ncü maddesi aracı kurumların mali bünyelerinin zaafa uğraması halini düzenlemektedir. Maddede önce kanun ve işletme amaç ve ilkelerine aykırı işlemleri dolayısıyla mali bünyelerinin bozulmakta olduğu tespit olunan aracı kurumların Yüksek Kurulca uyarılmaları ve uygun bir süre verilerek kanuna ve işletme amaç ve ilkelerine uygunluğın sağlanması esası getirilmektedir.

Verilen süre içinde gerekli tedbirlerin alınmaması veya mali bünyesinin taahhütlerini karşılayamayacak kadar zayıflamış olduğunun tespit olunması halinde Yüksek Kurul borsa bankerliğı belgesini iptal etmek suretiyle aracı kurumu faaliyetten men edebilecektir.

Yüksek Kurul borsa bankerliğı belgesini mali bünyesinin zayıflığı dolayısıyla iptal ettiğı kurumun tedricen tasfiyesini önerebilir. Bu, Maliye Bakanı tarafından uygun görüldüğü takdirde aracı kurum tedrici tasfiyeye tabi tutulacak ve aktiflerle karşılanamayan taahhütlü satış yükümlölükleri kurulan tedrici tasfiye fonundan karşılanacaktır.

Bir şirketin çıkardığı hisse senetlerine aracılık ve satılmayan kısmı şirkete karşı taahhüt eden aracı kurumun mali bünyesinin zayıflığı sebebi ile bu taahhüdünü yerine getirememesi çıkarılan hisse senetlerini satın alıp bedelini ödemiş bulunan tasarruf sahiplerini zarara sokar. Çünkü, şirket çıkardığı hisse senetleri ile belli bir işi yapmayı hedef almıştır. Bu hisse senetlerinin tamamını satamadığı takdirde projesini gerçekleştiremeyecek ve hisse senetleri değerini kaybedecektir. Bu sadece hisse senetlerini satın alan tasarrufçular bakımından değil, sermaye piyasasına ilgi duyan diğeri tasarrufçuların kaybedebilmesine yol açabileceğinden genelde tüm sermaye piyasası yönünden bir kayıptır.

Tasarının ana hedefi tasarruf sahiplerinin korunması ve bu suretle kaynakların iktisadi kalkınmanın emrine sunulması olduğundan aracı kurumlar için tedricen tasfiye imkânı yaratılması faydalı görülmüştür.

Bu tasfiyede aracı kurumun sadece taahhütlü satışlardan doğan yükümlölükleri ve tasfiye giderlerinin aktiflerle karşılanamayan kısmı tedrici tasfiye fonundan karşılanacaktır. Tasfiye sonunda, Tedrici Tasfiye Fonu, yaptığı ödemeler dolayısıyla aracı kurumun aktifleri üzerinde imtiyazlı alacaklı olacak ve Maliye Bakanlığı fon adına aracı kurumun iflasını isteyebilecektir. İstifa eden aracı kurumun üst yöneticilerinin iflasına Maliye Bakanlığının talebi üzerine mahkemece karar verilebilecektir. Bu suretle tedrici tasfiye fonunun alacaklarının iflastan sorumlu olan yöneticilerin mal varlığından alınması imkânı doğduğu gibi, bu durum yöneticilerin sorumsuz davranışlardan kaçınmalarını da önleyebilecektir.

BÖLÜM : VII.

Tasarının uygulanması önceki bölümlerde konulmuş bulunan mükellefiyet ve mecburiyetlere tam olarak uyulmasına bağlıdır. Bu bakımdan müeyyide bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Tasarının 50 nci maddesinde önceki bölümlerde yer alan mükellefiyet ve mecburiyetler 3 anagrupta toplanarak müeyyidelendirilmiştir.

51 nci maddede belirtilen suçlar TCK'da emniyeti suistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, hırsızlık olarak müeyyide altına alınmış suçlardır. Bu suçların, menkul kıymetleri halka satılan anonim ortaklıklar ve sermaye piyasası yardımcı kuruluşlarına karşı yönetim kurulu üyeleri, denetçileri, müdür ve diğeri personeli tarafından işlenmesi ağırlaştırıcı sebep olarak düşünülmüş ve TOK'daki cezaların yarı oranında artırılarak uygulanması öngörülmüştür.

Tasarının 52 nci maddesi usul hükümlerini düzenlemektedir. Sermaye piyasasının bir güven ve itibar müessesesi olması dolayısıyla Bankalar Kanununda olduğu gibi, tasarının 50 nci maddesinde belirtilen suçlar hakkında kovuşturma yapılması Yüksek Kurulun teklifi üzerine Maliye Bakanlığınca Cumhuriyet savcılığına yazılı başvuruda bulunması şartına bağlanmıştır.

Cumhuriyet savcıları tasarıda suç sayılan fiillere muttali oldukları takdirde resen kovuşturma yapmayacak, Maliye Bakanlığı ve Yüksek Kurulu haberdar ederek incelenmesini isteyecektir.

BÖLÜM : VIII

Bu bölümde, istisnalar ve saklı hükümler, 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunun-
da değişiklik yapılmasına dair hükümler, intibak hükümleri ile yürürlük hükümleri yer almaktadır.

1447 sayılı Kanunda değişiklik önöğören hükümler, Hazine bonolarının da 1447 sayılı Kanunun 25 nci mad-
desi kapsamına alınmasını ve halen borsa meclislerince tanzim olunan kurtaj ücretlerinin doğrudan Maliye Ba-
kanlığınca tespitini amaçlamaktadır.

İntibak hükümleri, 5 geçici maddede toplanmıştır.

Geçici 1 nci madde, Yüksek Kurulun 1981 yılı giderlerinin karşılanmasını sağlamak üzere konulmuştur.

Geçici 2 ve 3 ncü maddeler tasarı kapsamına alınan anonim şirketler, aracı kurumlar ve yatırım fonlarına
ait intibak hükümlerini düzenlemektedir.

Geçici 4 ncü maddede Yüksek Kurula ait iç düzenlemenin tamamlanma süresi tasrih edilmekte, geçici 5 nci
maddede ise aracı kurumların evvelce girmiş oldukları ve tasarı hükümlerine aykırı düşen taahhütlerinin 2 yıl
içinde tasfiyesi öngörülmektedir.

Tasarının 56 ve 57 nci maddelerinde yürürlük ve yürütmeye ilişkin hükümler yer almaktadır.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 1/157

Karar No. : 82

23 Temmuz 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulu tarafından 20 Mart 1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyine sunulan «Sermaye Piyasasının Düzenlenmesi ve Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı» Komisyonumuzca incelenmiştir.

Bu inceleme sonucunda;

Kanun tasarısının adı, kapsamında herhangi bir değişikliğe neden olmayacak şekilde «Sermaye Piyasası Kanunu Tasarısı» şeklinde sadeleştirilmiştir.

Ekonomi para ve kredi piyasaları açısından ele alındığında, sermaye ve para piyasaları şeklinde iki ortam söz konusudur.

Sermaye piyasası bir tanıma göre orta ve uzun vadeli mali kaynak arayan müteşebbislerle halkın tasarruflarını belirli kurallara göre karşı karşıya getiren kurum, araç (hak taşıyıcı belgeler gibi) ve yerleri kapsayan bir sistemdir. Sermaye Piyasası Kanunu Tasarısı bu sistemi toplu bir şekilde düzenlemeyi amaçlamaktadır. Tasarıda yer alan esaslara göre an-nim ortaklık şeklinde ve izin belgesi almak suretiyle, denetim altında faaliyet gösterecek kuruluşlar sermaye piyasasında aracılık yapabileceklerdir. İzin verilmeyen anonim ortaklıklar ile gerçek kişiler aracılık yapamayacaklardır. Ayrıca menkul kıymetler yatırım ortaklıkları ile menkul kıymetler yatırım fonlarına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Tasarı kapsamındaki anakonulardan birisi de sermaye piyasasının temel araçlarından olan menkul kıymetlerin çıkarılması ve halka arzına ilişkin esaslardır.

Sermaye piyasası kavramı dışında kaldığı için para piyasasına ilişkin konular tasarı kapsamına girmemiştir. Bu itibarla para piyasasına ilişkin hükümler taşıyan Ödünç Para Verme İşleri Kanunu ile Bankalar Kanununda bazı düzenleme ve değişikliklerin yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu değişikliklerin zamanlama ve amaçları açısından Sermaye Piyasası Kanununa paralel bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Sermaye Piyasasında faaliyet gösterecek anakuruluşlar olan anonim şirketler Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiştir.

Bu tasarı ile Türk Ticaret Kanunundaki anonim ortaklıkların halka açılmasında mevcut uzun ve kâlfetli usullerin basitleştirilmesi amaçlanmış ise de getirilmiş olan bazı kuralları nedeniyle Türk Ticaret Kanunu ile kaçınılmaz bazı girişimlere yol açılmış olmaktadır. Bu durum temel kanunlarımızdan biri olan Türk Ticaret Kanununda bu aşamada köklü değişiklikler yapılmasının mümkün olmamasından kaynaklanmaktadır.

Tasarının kapsamı ve sermaye piyasasında faaliyet gösterecek yardımcı kuruluşlar muhafaza edilmiştir. Bununla beraber «Cezai Sorumluluk ve Usul Hükümleri» başlıklı VII nci bölüm VI ncı bölüme eklenmiş, VIII nci bölüm VII ncı bölüm olarak «Çeşitli Hükümler» başlığı altında düzenlenmiştir. Maddelerin görüşülmesine geçilmiş, gerekçelerinde de belirtildiği üzere bazı maddelerin sıraları değiştirilmiş bazılarının da daha açık ifadelerle kavuşturulmasına çalışılmıştır.

Madde 1. — Bu maddenin özünde bir değişiklik yapılmamış olup kuralları belirlenmiş ve denetim altında tutulacak bir sistem içinde halkın tasarrufları ile iktisadi kalkınmaya daha etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak esas amaç olduğundan madde metni buna göre düzenlenmiştir.

Madde 2. — Bu maddede de esasa ilişkin bir değişiklik yapılmamış, sadece Hükümet tasarısından farklı olarak 3 ncü maddede menkul kıymetler tanımlandığından, metindeki «her türlü» ibaresi çıkarılmış, bunun

yanında maddenin 2 nci fıkrasındaki «açıkça belirtilmeyen hallerde» ibaresi yerine amacın daha açık ve kesin ifade edilmesi bakımından «hüküm bulunmayan hallerde» ibaresi konulmuştur.

Madde 3. — Tasarıdaki «Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kurulu» «Sermaye Piyasası Kurulu» olarak değiştirilmiştir. Tasarının 2 nci maddesinde «Her türlü menkul kıymetlerin halka arz ve satışı... Bu Kanun hükümlerine tabidir.» denildiği halde yine tasarının 32 nci maddesinde menkul kıymetlerden başka «Kâr ortaklığı belgeleri, kıymetli evrak, mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali taahhütlerini tazammun eden her türlü evrak» hakkında düzenlemeler getirilmektedir. Menkul kıymetin gerek tasarıda, gerekse mevcut kanunlarımızda tanımı mevcut değildir. Menkul kıymete bir tanım getirmek ve tasarıdan düzenlenen menkul kıymetler dışındaki evrakın da tasarı kapsamına dahil olduğunu açıkça belirtmek bakımından madde metnine «menkul kıymetler» tanımının eklenmesi yararlı ve gerekli görülmüştür.

Menkul kıymet olmamakla beraber halka arz ve satışı yapıldığı takdirde, kıymetli evrak ile mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali taahhütlerini tazammun eden her türlü evrakın da menkul kıymetler hükümlerine tabi olması öngörülmüştür.

Maddede yer alan diğer tanımlarda esasa ilişkin olmayan ve fakat bunların anlaşılmasına açıklık getirmeyi amaçlayan değişiklikler yapılmıştır.

Madde 4. — Madde «halka arz izni» ni düzenlediği için madde başlığı ve metinden «satış» kelimeleri çıkarılmıştır.

İzin gerekmeyen halleri belirten 5 nci madde ilgisi nedeniyle 4 ncü maddeye eklenmiştir.

Madde 5. — 5 nci madde olarak kabul edilen tasarının 6 ncı maddesine göre, menkul kıymetlerin halka arz ve satışına izin almak üzere yapılacak başvurular 30 gün içinde ve reddolunmadığı takdirde kabul edilmiş sayılacaktır. Böylece otomatik bir kabul mekanizması getirilmiş bulunmaktadır. Diğer yandan başvuruya eklenecek belge ve bilgiler yeterli görülmediği takdirde ek süre verilerek noksanların tamamlanması istenebilecektir. Tasarı bu ek sürenin 30 günlük süreyi durdurup durdurmadığı hakkında açık hüküm taşımamaktadır. Bunun yaratabileceği anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak amacıyla ek süre verilmesinin cevap süresinin işlemlerini durduracağı açıkça belirtilmiştir.

Tasarıdaki sükûta dayalı zımni ve otomatik izin müessesesi, başvuruların yoğunlaşması hallerinde bazı başvuruların incelenmeden kabulüne müncer olabileceğinden benimsenmemiş, bu nedenle başvuruların olumlu veya olumsuz karara bağlanması esası getirilmiştir.

Getirilen diğer bir değişiklik, verilen süreler içinde, noksanların tamamlanmamasının başvuruların düşmesi sonucunu vermesidir. Bu bir müeyyide olduğu gibi izin verme işleminin uzamamasını sağlamaya yönelik bir tedbir olarak da öngörülmüştür.

Madde 6. — Tasarının 7 nci maddesi 6 ncı madde olarak değiştirilmiş; 1 nci fıkrada, izahnamede belirtilecek bilgilerin tespitinde Türk Ticaret Kanununun buna ilişkin hükümlerinin de gözönünde tutulması hususu eklenerek Türk Ticaret Kanunu ile bağlantısı kurulmuştur.

2 nci fıkrada halkın menkul kıymetleri satın almasına yönelik ilanın yayın organları ile yapılmasına ilişkin esasların kurul tarafından tespiti öngörülmüştür.

Madde 7. — Tasarının 8 nci maddesi 7 nci madde olarak, ifadede açıklık getiren bazı düzeltmeler yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Ayrıca, uygulamada satış sırasında alıcıya teslim edilmeyerek mükerrer satışlarının önlenmesi amacıyla, tahvillerin satış sırasında alıcıya teslimini zorunlu kılan bir hüküm eklenmiştir.

Madde 8. — Tasarının 9 ncü maddesi değiştirilerek 8 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi incelendiğinde amacın mecburi kotasyon değil kote edilmesi isteği ile bir menkul kıymetler borsasına başvurmak olduğu anlaşılmaktadır. Madde buna göre yeniden düzenlenmiş ve madde başlığı «Borsaya Başvuru» olarak değiştirilmiştir.

Madde 9. — Tasarının 10 ncü maddesi 9 ncü madde olarak kabul edilmiştir. Özde bir değişiklik yapılmadan daha açık ve uyumlu bir şekilde ifade etmek üzere başlık ve madde metni yeniden yazılmıştır.

Madde 10. -- Tasarının 11 nci maddesi 10 ncu madde olarak kabul edilmiştir. «Devamlı Bilgi Verme» başlığı altında düzenlenmiş olan bu madde verilen izinler üzerine halka arz edilen menkul kıymetlere ilişkin izahnamede yer alan hususlarda meydana gelen değişikliklerin sürekli olarak bildirilmesi ve kurul tarafından tespit olunacak esaslar dahilinde halka açıklanmasını amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda madde başlığı ve madde metni arasında birlik sağlamak ve ifadelere açıklık kazandırmak üzere madde yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenlemede, değişikliklerin bildirilmesi için kullanılan «derhal» ibaresindeki belirsizliği gidermek üzere «en geç 10 gün içinde» ibaresinin kullanılması uygun görülmüştür.

Ayrıca, izahnamedeki değişikliklerin ilanın da izahnamenin aslı için öngörülen esaslara göre yapılacağı belirtilerek 6 ncı madde ile paralellik sağlanmıştır.

Madde 11. — Tasarının 12 nci maddesi 11 nci madde olarak kabul edilmiştir. Maddede Kanun kapsamına giren anonim ortaklıklar konusunda doğabilecek bazı tereddütleri önlemek için menkul kıymetleri halka arz olunan anonim ortaklıklar ile, ortak sayısının 100'den fazla olduğu tespit edilen anonim ortaklıklara ait hisse senetlerinin halka arz olunmuş sayılacağı ve dolayısıyla bu Kanuna tabi olacağı açıkça belirtilmiştir.

Böylece, maddenin 1 nci paragrafında yer alan «Menkul kıymetleri veya her ne suretle olursa olsun halka satılan anonim ortaklıklar ...» ifadesindeki «halka satış»'ın tanımının olmamasının yaratabileceği belirsizlik önlenmiştir.

Madde 12. — Tasarının 13 ve 14 ncü maddeleri konunun bütünlüğü dikkate alınarak birleştirilmiş ve 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 13. — Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıkların sermayelerini belli sınırlar içinde artırmaları konusunda Türk Ticaret Kanununun esas sermaye artırımına ilişkin hükümlerine uyulmaksızın yönetim kuruluna yetki tanımak suretiyle 12 nci madde ile getirilen kolaylık dikkate alınarak tahvil çıkarılması konusunda tasarıda öngörülen 423 ncü maddeye ek olarak 424 ncü maddesi hükmünden de müstesna tutulması düşünülmüştür. Bu değişiklikle tasarının 15 nci maddesi 13 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 14. — Tasarının 16 ncı maddesi; özünde bir değişiklik yapılmadan daha kolay anlaşılmasını sağlamak üzere fıkralar arasında sıra ve bazı ifade değişiklikleri ile, 14 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 15. — Tasarının 17 ncı maddesi 15 nci madde olarak kabul edilmiştir. Bu maddede başlıca iki hususta değişiklik yapılmıştır.

Birinci olarak, hisse senetlerinin cazip hale getirilmesi ve hisse senetlerine yatırım yapan tasarruf sahiplerinin kârdan belirli bir pay alabilmelerini sağlamak amacıyla birinci temettü oranına asgari bir sınır tespit edilmesi uygun görülmüş ve böyle bir asgari oranın kanunla teptinin uygulamada doğurabileceği sıkıntılar gözönünde tutularak günün şart ve icaplarına göre kurul tarafından tespiti benimsenmiştir.

İkinci olarak, maddenin üçüncü fıkrası, ortaklıkların kârlarının, bunların hisse senetlerine yatırım yapan tasarruf sahiplerinin menfaatlerine aykırı düşecek şekilde dolaylı veya dolaysız olarak azaltılmasının önlenmesini amaçlamaktadır. Fıkra hükmü benimsenmiş, ancak, tasarıda yer alan «menkul kıymetler» ibaresi «hisse senetleri» olarak değiştirilmek suretiyle amaca daha uygun hale getirilmiştir.

Madde 16. — Tasarının 18 nci maddesi 16 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Bilanço ve kâr - zarar cetvelinin düzenlenme esaslarının maddede yer alması sağlanmış, ayrıca kamuyu aydınlatma ilkesinin gereği olarak bilanço ve kâr - zarar cetvelinin halka gerçeğe uygun şekilde açıklanmasını sağlamak amacıyla kurula, bunların ilanından önce, göstereceği mercilerce incelenerek tasdikini isteme yetkisi verilmiştir.

Diğer yandan bu ilanın «ortaklığın ilanlarının çıktığı iki gazetede» yapılacağına dair tasarıda yer alan hükme açıklık verilmesi gerekli görülmüş ve ilanın ortaklığın menkul kıymetlerinin halka arz ve satışına ilişkin ilanların çıktığı «en az iki gazetede» yapılması yolunda değişiklik getirilmiştir. Bu suretle uygulamada ortaklıkların iç denetim mekanizmasının daha etkin hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Madde başlığı da kapsamına uygun hale getirilmiştir.

Sermaye piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kuruluna ilişkin dördüncü bölüm başlığı, 3 nci maddede belirtildiği üzere, Kurulun adına bağlı olarak «Sermaye Piyasası Kurulu» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 17. — Tasarının 19 ncu maddesi, başlığı «Kurul» şeklinde değiştirilmiş ve aşağıda belirtilen düzenlemelerle, 17 nci madde olarak kabul edilmiştir.

a) Devlet teşkilatı dışında bağımsız olarak faaliyet göstermesi öngörülen Kurulun tüzelkişiliği haliz olduğu belirtilmiştir.

b) Kurulun merkezi Ankara olarak değiştirilmiştir.

c) Kurulun ilgili olduğu Bakanlığın Maliye Bakanlığı olduğu belirtilmiştir.

d) Bağımsız da olsa, kamu adına görev yapan, yetkilerini kamudan alan bir teşkilâtın görevlerini ne ölçüde yaptığı, yetkilerini ne surette kullandığı, genel bütçe dışında olmakla beraber Kanunla sağlanmış gelirlerini ne şekilde harcadığı gibi hususların kamunun denetimi dışında kalmaması gerekli görülmektedir. Bu itibarla sermaye Piyasası Kurulunun yıllık işlem ve hesaplarının belli esaslar dahilinde Devlet denetimine tabi tutulması zorunlu görülmüş ve bu amaçla Kurulun yıllık hesap ve idari, mali her türlü işlemlerinin Maliye Bakanlığı tarafından denetim elemanları marifetiyle denetlenmesi, gerekli tedbirlerin alınması ve denetim sonuçlarının kurulca hazırlanan yıllık faaliyet raporu ile birlikte, Kurul üyelerini atayan mercî olması dolayısıyla, Bakanlar Kuruluna sunulması; bu raporların Bakanlar Kurulunca görüşülüp alınacak tedbirlerin ve yapılacak işlemlerin karara bağlanması esası getirilmiştir. Bu suretle, Kurulun faaliyetleri Hükümet denetimi kapsamına alındığı gibi Hükümetin denetimi yoluyla yasama organının denetimine de tabi tutulmuş olacaktır.

Madde 18. — Tasarının 20 nci maddesi 18 nci madde olarak düzenlenmiştir.

Tasarıda, Kurula üye olarak atanmak üzere, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından da aday gösterilmesi kabul edilmiştir. Ancak Mali piyasa üzerinde önemli görev ve yetkilere sahip Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının aday göstermesi kurulun kuruluş amaçları bakımından daha uygun bulunduğundan Merkez Bankasınca aday gösterilmesi yolunda değişiklik yapılmıştır.

Diğer yandan, Bakanlıklar ve Merkez Bankasınca gösterilecek adayların en az yarısının bünyelerinden olması hususunda bir ekleme yapılması gerekli bulunmuştur.

Ayrıca, Maliye Bakanlığı tarafından gösterilecek adaylardan birisinin de başkanvekilli olarak görevlendirilmesi öngörülmüştür.

Madde 19. — Tasarının 21 nci maddesi 19 ncu madde olarak kabul edilmiştir.

Ancak, tasarıda yer alan maddenin başlığı ile metni arasında uyumu daha açık şekilde ifade eden değişiklikler yapılmış birinci fıkradaki «İhtisas sahibi» ibaresi «Tecrübe sahibi» olarak değiştirilmiştir.

Ayrıca ikinci paragraftaki üyelerin yenilenmelerine ilişkin esaslar, «Yarısı üç yılda bir» yerine, «Üçte biri 2 yılda bir» şeklinde düzenlenmiştir.

Madde 20. — Tasarının 22 nci maddesi bazı kelime değişiklikleri ile 20 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 21. — Tasarının 23 ncu maddesi 21 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 1 nci fıkrasındaki «Bilerek ve isteyerek» ibaresi, bilmeden ve istemeden kanun hükümlerine aykırı hareketin caiz görüldüğü şeklinde yanlış anlamalara neden olacağından, madde metninden çıkarılmıştır.

Madde 22. — Tasarının 24 ncu maddesi 22 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Maddenin (f) bendinde yer alan «Menkul kıymetlerin halka arzını geçici olarak durdurmak» görev ve yetkisi konunun önemi nedeniyle «Maliye Bakanlığına teklifte bulunmak» şeklinde değiştirilmiştir.

Maddeye (i) ve (k) bentleri ile iki yeni görev eklenmiştir.

Madde 23. — Tasarının 25 nci maddesi 23 ncu madde olarak kabul edilmiştir. Maddenin başlığı kısaltılmıştır. Ayrıca, 17 ve 18 nci maddelere paralel olarak, başkanın bulunmaması halinde Kurulun yönetim ve temsilinin vekili tarafından üstlenileceği maddeye eklenmiş ve toplantı çoğunluğu «en az beş üyenin» yerine «Başkan dahil beş üyenin» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 24. — Kurulun, diğer kuruluşlarla işbirliğini düzenleyen, tasarının 26 ncı maddesi, 24 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Kurulun, «İlgili» resmi ve özel kuruluşlar ile kişilerden görüş ve bilgi isteyebileceği belirtilmiş; Kurulun tespit ettiği ve kanunen başka merciler tarafından takibi gereken hususları ilgili mercilere intikal ettirmesine ilişkin ifadeden «Doğrudan» kelimesi çıkarılmıştır.

Madde 25. — Tasarının 27 ncı maddesi 25 ncı madde olarak kabul edilmiştir. Tasarıda yer alan Kurul üye ve personeline ek olarak, görevlendirilecek denetim elemanları da madde kapsamına alınmış ve madde ifadesine açıklık getirilmiştir.

Madde 26. — Tasarının 28 ncı maddesi, madde metnine 275 sayılı Kanunun adının eklenmesi suretiyle ve 26 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 27. — Tasarının 29 ncü maddesi 27 ncı madde olarak kabul edilmiştir. Maddeye 5434 sayılı Kanunun adı eklenmiştir.

Ayrıca, ikinci paragraftaki «Tabi olanların» ibaresi «Bağlı olanların»; «Tabiyetleri» kelimesi «Bağlılıkları» olarak değiştirilmiştir.

Madde 28. — Tasarının 30 ncü maddesi 28 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarıda, Kurul Başkan ve üyelerinin ücretlerinin, atanmalarından önce, Bakanlar Kurulunca tespiti ve değişikliklerin Kurul tarafından yapılması öngörülmüş ise de, Kurul başkan ve üyelerinin ücretlerinin tespiti ile gerektiğinde değiştirilme yetkisinin Bakanlar Kurulunda kalmasının daha uygun olacağı düşünülerek «Atanmadan önce» ibaresi ve değişikliklerin Kurul tarafından yapılmasına ilişkin hüküm çıkarılmıştır.

Ayrıca, (c) bendinde sayılan kanunların tarihleri ilave edilmiştir.

Madde 29. — Tasarının 31 ncı maddesi 29 ncü madde olarak kabul edilmiştir. Kurulun giderlerini karşılamak üzere kurulması öngörülen fon gelirlerinin tahsili ve Kurulun giderlerinin yapılması, gider ve işlemlerinin denetlenmesi esaslarının düzenlenmesi de madde kapsamına alınmıştır. Böylece Kurulun Tasarıda açık bir şekilde yer almayan bütçesine ilişkin esasların Bakanlar Kurulunca düzenlenmesi imkânı getirilmektedir.

Madde 30. — Bu madde V ncı bölümde yer alan yardımcı kuruluşların topluca gösterilmesi amacıyla, bölümün ilk maddesi olarak Tasarıya eklenmiştir.

Madde 31. — Tasarının 32 ncı maddesi 31 ncı madde olarak düzenlenmiştir. «Aracı kurumların faaliyetlerinin kapsamı»na ilişkin bu madde, amacının aksine, borsa dışı işlemlere cevaz verildiği izlenimini yaratmaktadır. Bu izlenimi ortadan kaldırmak amacıyla, maddenin (a) fıkrasındaki «Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları dışında» ibaresi metinden çıkarılmış, bu ibarenin ifade ettiği mana, «1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanununa göre borsalarda faaliyette bulunanların hakları saklıdır» ibaresi kullanılarak belirtilmiştir.

Ayrıca, (a) fıkrasında belirtilen menkul kıymetlerin alım-satım faaliyetinin «Aracılık amacıyla» yalnız aracı kurumlar tarafından yapılabileceğine açıklık getirilmiştir.

Diğer taraftan Tasarıda belirsiz kalan, aracı kurumların menkul kıymetleri halka arz edebilecekleri hususu (c) fıkrasında belirtilmiştir.

Madde 32. — Aracı kurumların «Kuruluş» ve «Aracılık faaliyetleri Yapabilme Şartları» başlıklarını taşıyan 33 ve 34 ncü maddeleri birleştirilerek 32 ncı maddede düzenlenmiştir.

Kuruluştaki aranacak şartlar ile faaliyette bulunabilme şartları birbirlerini tamamlayan bir bütün özelliği gösterdiğinden aynı maddede düzenlenmesi uygun bulunmuştur.

Madde 33. — Tasarının 35 ncı maddesinde yer alan menkul kıymetler yatırım ortaklıklarına ilişkin hükümler iki madde halinde 33 ve 34 ncü maddeler olarak düzenlenmiştir.

Bu maddede söz konusu ortaklıkların tanımı yapılmış ve faaliyetlerinin kapsamı belirtilmiştir.

Tasarıda, yatırım ortaklıklarının menkul kıymetler portföyü işletme dışında başka faaliyetlerde bulunamayacakları öngörülmüştür. Sınırlayıcı olan bu hüküm karşısında anılan ortaklıkların kurulması olasılığı çok az görülmektedir. Bu bakımdan maddenin yeni şeklinde «Menkul kıymet portföyü işletme dışında yapabilecekleri» faaliyetlerin Maliye Bakanlığınca düzenlenmesi esası benimsenerek gerekli esneklik sağlanmıştır.

Madde 34. — Bu maddede menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının kuruluş ve faaliyet şartlarına ilişkin esaslara yer verilmiştir.

Tasarıdan farklı olan hususlar şu şekilde özetlenebilir.

a) Yatırım ortaklığı portföyünün % 25'inin devlet tahvillerinden oluşması zorunluğu kaldırılmıştır. Böylece ortaklık portföy gelirini azami kılmak üzere gerektiği ölçüde devlet tahvili alabilecektir.

b) Tasarıda 47 nci maddede belirtilen ve portföy değerlerinin dağılımı ve bir anonim ortaklıkta sahip olunabilecek azami paya ilişkin oransal sınırlamalar artırılarak bu maddeye alınmıştır.

Ayrıca, belirtilen oranların aşılması halinde fazlalığın tasfiyesi için öngörülen altı aylık sürenin gerektiğinde uzatılması yetkisi Kurula tanınmıştır.

Madde 35. — Tasarının 36 ncı maddesi 35 nci madde olarak kabul edilmiştir. Bu maddedeki yatırım fonlarının tutarını sınırlayan üçüncü fıkra, ilgisi nedeniyle yönetim ilkelerini düzenleyen 41 nci maddeye (j) işaretli bend olarak aktarılmış ve maddede bazı ifade değişiklikleri yapılmıştır.

Madde 36. — Tasarının 37 nci maddesi, birinci fıkrasında yapılan ifade düzenlemeleriyle 36 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 37. — Tasarının 39 ncü maddesi 37 nci madde olarak kabul edilmiştir. Bu maddede fon içtüzüğünde bulunması gereken hususların asgari olduğu ve duyulacak ihtiyaca göre Maliye Bakanlığınca gerekli şartların eklenebileceği daha açık bir şekilde ifade edilerek düzenlenmiştir. Ayrıca (b) bendinde yer alan «Bankanın kuruluşta tahsis edeceği avans miktarı», «fon tutarı» olarak değiştirilmiştir.

Madde 38. — Tasarının 40 ve 44 ncü maddeleri ilgisi nedeniyle birlikte ele alınmış ve 38 nci madde olarak düzenlenmiştir.

İçtüzükte yapılacak değişiklikler tasarıda tümüyle mahkeme kararına bağlanmıştır. Fon tutarının artırılması ve süresinin uzatılması, işin niteliği ve katılma belgelerinin fon tarafından her an geri satın alınabilmesi olanağının bulunması dikkate alınarak, Maliye Bakanlığının iznine bırakılmıştır.

Ayrıca fon tüzüğünde yapılacak değişikliklerin ilan şekli maddeye eklenmiştir.

Madde 39. — Tasarının 38 nci maddesi 39 ncü madde olarak kabul edilmiştir. Tasarıda, Maliye Bakanlığının kurucu banka tarafından avans tahsis edilmeden de fon teşkiline izin verebileceği hükmü yer almaktadır. Uygulamada, avans tahsis edilmeden fon teşkiline izin verilecek hallerin takdirinde karşılaşılabilecek güçlükler yanında karşılıksız katılma belgesi ihracını önlemek amacıyla bu hükmün maddeden çıkarılması uygun bulunmuştur.

Madde 40. — Tasarının 41 nci maddesinde, bir payın azami ihraç değeri olarak gösterilen 5 000 lira yetersiz bulunduğundan bu miktar 50 000 liraya yükseltilmiş ve bazı ifade değişiklikleriyle 40 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 41. — Tasarının 42 nci maddesi 41 nci madde olarak kabul edilmiştir. Tasarıda yer alan hükümler aynen korunmuştur. Ancak, yönetim ilkelerinin topluca bu maddede düzenlenmesi amacı ve ilgisi nedeniyle;

a) Tasarının 47 nci maddesinde, yatırım fonları portföy değerlerinin bir ortaklığın menkul kıymetlerine yatırılmasında, sermayesine katılmada veya sahip olunacak oy haklarında öngörülen sınırlama oranı bir katı artırılarak (d) bendinde düzenlenmiştir.

b) Tasarının 36 ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki, bankaların kuracakları menkul kıymetler fonlarının tutarını ödenmiş sermaye ve yedek akçeleri toplamı ile sınırlayan hüküm (j) bendi olarak eklenmiştir.

Madde 42. — Tasarının 43 ncü maddesinin başlığı «Hesap Raporu ve İlanı» şeklinde değiştirilmiş ve 42 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 43. — Tasarının 45 nci maddesinin sonundaki «infisah eder» ibaresi «sona erer» şeklinde değiştirilmiştir ve 43 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 44. — Tasarının 46 ncı maddesi 44 ncü madde olarak kabul edilmiştir. Bu arada tasarının 46 ncı maddesinin (d) bendinde sözü edilen durumun yine tasarının 45 nci maddesinde düzenlenmiş bir hal olması nedeniyle, maddenin birinci cümlesi içine alınması uygun bulunmuştur.

Madde 45. — Tasarının 48 nci maddesi 45 nci madde olarak kabul edilmiştir. Maddenin 1 ncı fıkrasındaki «... işlem ve hesapları...» ibaresinin başına «bu Kanundan doğan» ibaresi eklenerek, diğer yasalar kapsamına giren denetimlerle karıştırılmaması hususuna açıklık getirilmiştir.

Madde 46. — Tasarının 49 ncu maddesi 46 ncı madde olarak kabul edilmiş ve «yüksek kurul» ibaresi «Kurul» olarak değiştirilmiştir.

Madde 47. — Tasarının 50 nci maddesi «cezaî sorumluluk» başlığı altında 47 nci madde olarak düzenlenmiştir.

Maddenin; (a) fıkrasının (1) numaralı bendi kapsamı, «kurucu, yönetici, müdürler ile aracı kurum ve bankaların sorumluları» ibaresi çıkarılmak suretiyle genişletilmiştir.

(2) numaralı bendi kapsamına Maliye Bakanlığı ve kurul tarafından doğrudan istenecek bilgileri vermemeyen veya gerçeğe aykırı olarak verenler de alınmıştır.

Tasarıya göre maddenin (a) fıkrasında yapılan en önemli değişiklik cezaların azami hadlerinin artırılması, asgari hadlerinin azaltılması ve para cezaları ile hapis cezalarına birlikte veya ayrı ayrı hükümlenilmesine imkân tanınmasıdır.

Maddenin (b) ve (c) fıkraları birleştirilerek aynı ceza sınırları içine alınmış, cezaların alt sınırı azaltılıp üst sınırı artırılmıştır.

Madde 48. — Maddenin içeriği ile daha uyumlu hale getirmek amacıyla başlığı değiştirilen tasarının 51 nci maddesi 48 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 49. — Tasarının 52 nci maddesi, ikinci fıkrasının ifade biçimi değiştirilerek 49 ncu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 50. — Tasarının istisnalar ile saklı hükümleri düzenleyen 53 ve 54 ncü maddeleri, konu birliği nedeniyle, birleştirilmiş ve bazı ifade düzeltmeleriyle 50 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 51. — Sermaye Piyasası Kanununa paralel olarak, Menkul Kıymetler ve Kambyo Borsaları Kanununda esaslı değişikliklerin yapılması bir ihtiyaçtır. Ancak, çok geniş bir değişiklik veya düzenlemenin, sermaye piyasasının ve borsa işlemlerinin gelişimi içinde daha sonra ele alınmasında yarar bulunmaktadır. Bu nedenle Tasarının 55 nci maddesinde 1447 sayılı Kanunun sadece 25 ve 43 ncü maddelerinde değişiklik öngörülmüştür. Sermaye piyasasının güvenlik, açıklık, kararlılık içinde çalışması bakımından menkul kıymetler üzerine yapılan işlemlerin borsalardan geçmesi gerektiği düşünüldükçe, 1447 sayılı Kanunun 25 nci maddesi değişiklik metnine, hisse senedi ve tahvillerin borsa kotuna alınmasına karar verecek organları belirten bir ilave yapılmıştır.

Tasarıda öngörülen değişiklik şeklinde 1447 sayılı Kanunun 25 nci maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırıldığı anlamı çıkmaktadır. Oysa esas amacın bu olmadığı ve söz konusu fıkranın Kanunda muhafazasına gerek bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan anılan fıkra maddeye eklenmiştir. Ancak 1447 sayılı Kanunun 25 nci maddesinin 2 ncı fıkrası yerli veya yabancı tüm esham ve tahvillerin borsa kotuna alınmasını Maliye Bakanlığının iznine bağlamaktadır. Borsa faaliyetinin kolaylaştırılarak teşviki amacıyla fıkra, yalnız yabancı esham ve tahvillerin borsa kotuna alınmasını Maliye Bakanlığı izninde tutup, diğerlerini borsa meclisine bırakacak şekilde değiştirilerek maddeye eklenmiştir.

Ayrıca 1447 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi, yürürlükteki Menkul Kıymetler ve Kambyo Borsaları Nizamnamesinin 62 nci maddesinde mevcut hükümleri de içerecek şekilde ve müeyyidesi de eklenerek düzenlenmiştir.

Bu hüküm, aynı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan borsanın kayıtlı azaları arasına, Tasarı ile düzenlen-
nen aracı kurumlarla, yatırım ortaklıklarının da dahil edilmesini gerektirdiğinden, adı geçen Kanunun
4 ncü maddesinde gerekli değişiklik yapılmıştır.

Bu suretle yeniden düzenlenen Tasarının 55 nci maddesi 51 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici Madde 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi «Yüksek Kurul» ibaresi «Kurul» şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi «Yüksek Kurul» ibaresi «Kurul» şeklinde değiştirilip son fıkrasındaki ifade düzenlemesiyle birlikte geçici 2 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici Madde 3. — Tasarının Geçici 3 ve 5 nci maddeleri, yardımcı kuruluşların tümünü kapsayacak biçimde geçici 3 ncü madde olarak düzenlenmiştir.

(a) fıkrasında aracı kurumların uyumunu sağlayacak esaslar açık bir biçimde ifade edilmeye çalışılmıştır. Tasarıda aracı kurumlara baştan belge verilmesi ve tanınan süre içinde uyum sağlamayanların belgelerinin iptali öngörülmüştür. Baştan belge verilmesinin uygun olmadığı düşünülerek, öngörülen süre içinde faaliyetlerine devam edebilmeleri olanağı tanınmış ve bu süre içinde uyum sağlayanlara belge verilmesi esası getirilmiştir.

Tasarıda, menkul kıymetler yatırım ortaklıkları için geçici madde yer almamıştır. Bu konuda bir boşluk doğmaması için (b) fıkrasında uyum için gerekli esaslar öngörülmüştür.

(c) fıkrasında ise menkul kıymetler yatırım fonlarının uyumuna ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Geçici Madde 4. — Tasarının geçici 4 ncü maddesi atıf yapılan madde numarası değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Geçici Madde 5. — Geçici 3 ncü maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere tasarının geçici 5 nci maddesindeki hususlar geçici 3 ncü maddede yer almıştır. Buna karşılık tasarının 21 nci maddesinde yer alan Kurul üyelerinin ilk yenilenmelerine ilişkin hükümler geçici nitelikleri dikkate alınarak geçici 5 nci maddede düzenlenmiştir.

Madde 52. — Tasarının yürürlüğe ilişkin 56 ncı maddesi, tasarıda yapılan değişikliklere ve geçici maddelerdeki intibak hükümlerine uygun şekilde düzeltilmiş ve 52 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 53. — Yürütmeye ilişkin 57 nci madde 53 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan
Hüsnü KÜÇÜKAHMET
Em. Amiral

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Mehmet KÂMILOĞLU

Üye
Doğan KAYRAN

Üye
Berki MELLİ

Üye
Serpil ULUER

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sermaye Piyasasının Düzenlenmesi ve Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı

BÖLÜM : I

Genel Hükümler

Amaç ve Konu

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, sermaye piyasasının güven ve kararlılık içinde çalışmasını, piyasaya arz edilen menkul kıymetlere ilişkin gerekli bilgilerin kamuya gerçeğe uygun olarak açıklanmasını düzenlemek ve denetlemek suretiyle tasarruf sahiplerinin haklarını korumak ve tasarrufları iktisadi kalkınma hedeflerine yönlendirmektir.

Kapsam

MADDE 2. — Her türlü menkul kıymetlerin halka arz ve satışı ve bunları çıkaran anonim ortaklıklar ile sermaye piyasasında faaliyette bulunan yardımcı kuruluşlar bu kanun hükümlerine tabidir.

Bu kanunda açıkça belirtilmeyen hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar ve Kavramlar

MADDE 3. — Bu kanunun uygulanmasında aşağıdaki kavramların ifade ettiği manalar karşılarında gösterilmiştir.

a) Yüksek Kurul : Bu kanunun IV. bölümünde düzenlenen Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kuruludur.

b) Kayıtlı Sermaye : Anonim ortaklıkların, esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak kaydıyla Yönetim Kurulu Kararı ile Türk Ticaret Kanununun sermayenin artırılmasına dair hükümlerine tabi olmaksızın hisse senedi çıkarabilecekleri azami miktarı gösteren Ticaret Sicilinde tescil edilmiş sermayeleridir.

c) Çıkarılmış Sermaye : Kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların satışı yapılmış hisse senetlerini temsil eden sermayeleridir.

d) Başlangıç Sermayesi : Anonim ortaklıkların kayıtlı sermayeli olabilmeleri için zorunlu asgari sermaye miktarıdır.

e) Halka Arz : Menkul kıymetlerin satın alınması için, yazılı, sözlü veya resimli şekilde her türlü yoldan halka çağrıda bulunulması ya da halkın bir anonim ortaklığa katılmaya veya kurucu olmaya davet edilmesidir.

BÖLÜM : II

Menkul Kıymetlerin Halka Arzı ve Satışı

Halka Arz ve Satış İzni

MADDE 4. — Menkul kıymetlerin halka arz ve satışı için Yüksek Kuruldan bu kanun uyarınca izin alınması zorunludur.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıkların hisse senetleri halka arz yoluyla satılamaz.

İzin alınmaksızın halka arz edilen menkul kıymetlerin satışını durdurmaya ve gerekli tedbirleri almaya, satılan kısmın karşılığı için Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 103 ncü maddesi uyarınca ihtiyati tedbir istemeye Yüksek Kurul yetkilidir. İzinsiz arz ve satıştan doğacak hukuki ve cezai sorumluluk saklıdır.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

Sermaye Piyasası Kanunu Tasarısı

BÖLÜM - I

Genel Hükümler

Konu ve Amaç :

MADDE 1. — Bu Kanunun konusu, tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak amacıyla; sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını, düzenlemek ve denetlemektir.

Kapsam :

MADDE 2. — Menkul kıymetlerin halka arzı ve bu yolla satışı, bunları çıkaran anonim ortaklıklar ve sermaye piyasasında faaliyet gösteren yardımcı kuruluşlar bu Kanun hükümlerine tabidir.

Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar :

MADDE 3. — Bu Kanunda yer alan bazı deyimlerin anlamları aşağıda gösterilmiştir.

- a) Kurul : Bu Kanunun IV ncü bölümünde düzenlenen Sermaye Piyasası Kuruludur.
- b) Menkul Kıymetler : Ortaklık veya alacaklılık sağlayarak, belli bir meblağı temsil eden; hisse senetleri, tahviller ve Hazine bonoları gibi kıymetlerdir. Bunlar dışında kalan kıymetli evrak ile mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali yükümlülüklerini içeren her türlü evrakın halka arz ve bu yolla satışı da menkul kıymetler hükümlerine tabidir.
- c) Halka Arz : Menkul kıymetlerin satın alınması için yazılı, sözlü veya resimli şekilde her türlü yoldan halka çağırıda bulunmayı ifade eder.
- Halkı bir anonim ortaklığa katılmaya veya kurucu olmaya davet etmek de menkul kıymetlerin halka arzı sayılır.
- d) Kayıtlı Sermaye : Anonim ortaklıkların, esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak kaydıyla, yönetim kurulu kararı ile Türk Ticaret Kanununun sermayenin artırılmasına dair hükümlerine tabi olmaksızın hisse senedi çıkarabilecekleri azami miktarı gösteren, Ticaret Sicilinde tescil edilmiş sermayeleridir.
- e) Başlangıç Sermayesi : Kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların sahip olmaları zorunlu olan asgari çıkarılmış sermayeleridir.
- f) Çıkarılmış Sermaye : Kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların satışı yapılmış hisse senetlerini temsil eden sermayeleridir.

BÖLÜM - II

Menkul Kıymetlerin Halka Arzı ve Satışı

Halka Arz İzni :

MADDE 4. — Menkul kıymetlerin halka arzı için Kuruldan bu Kanun uyarınca izin alınması zorunludur.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıkların hisse senetleri halka arz yoluyla satılamaz.

İzin alınmaksızın halka arz edilen menkul kıymetlerin satışını durdurmaya ve gerekli tedbirleri almaya, satılan kısmın karşılığı için Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 103 ncü maddesi uyarınca ihtiyati tedbir istemeye Kurul yetkilidir. İzinsiz arz ve satıştan doğacak hukuki ve cezai sorumluluk saklıdır.

(Hükümetin Teklifi)

İzin Gerekmeyen Haller

MADDE 5. — Genel ve katma bütçeli idareler, mahalli idareler ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri tarafından çıkarılan menkul kıymetlerin halka arzı için izin alınması gerekmez. Ancak halka arz edilen bu menkul kıymetler hakkında Yüksek Kurula bilgi verilir.

İzin Verilmesi

MADDE 6. — İzin için yapılacak başvuruya menkul kıymeti çıkaran ortaklığın esas sözleşmesi, izahname ve Yüksek Kurulun gerekli gördüğü diğer belge ve raporlar eklenir. Yüksek Kurul gerekli gördüğü belgelerin belirteceği merciler tarafından tasdikini isteyebilir.

Yüksek Kurul, belgeler üzerinde yapacağı incelemede özellikle menkul kıymetin değeri hakkında gerçeğe uygun bir yargıya varılmasını sağlayacak bilgilerin tam ve doğru olarak açıklanıp açıklanmadığı hususunu araştırır.

İncelemeler sonunda açıklamaların yeterli ve doğru olduğu kanısına varıldığı takdirde menkul kıymetlerin halka arz ve satışına izin verilir. Yüksek Kurul belgelerde ve açıklamalardaki noksanların belli edeceği bir sürede tamamlanmasını isteyebilir.

Yüksek Kurul, açıklamaların yeterli ve gerçeğe uygun bulunmadığı ya da halka satışın kamunun yararına aykırı düşeceği veya halkın açıkça istismarına yol açacağı kanısına vardığı takdirde, gerekçe göstermek suretiyle başvuruyu reddeder.

Yapıldığı tarihten 30 gün içinde reddedilmeyen başvurular kabul edilmiş sayılır.

Yüksek Kurul tahvillerin halka arz ve satışına izin verirken, tahvillerin miktarı, faiz ve satış şartları konusunda Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına alınmış olan kararları gözönünde tutar. Halka arz edilecek tahvillerin ihracı için Merkez Bankasından ayrıca izin alınması gerekmez.

Halka Arzın Şekli

MADDE 7. — Halka açıklanacak bilgiler izahnamede yer alır. İzahname örnekleri ve izahnamede hangi bilgilerin bulunacağı Yüksek Kurul tarafından, hisse senedi ve tahvil ihraçları bakımından ayrı ayrı olmak üzere, tespit edebilir ve çıkartılacak tebliğde gösterilir.

Halka arz izninin verilmesinden sonra izahname ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Halkın menkul kıymetleri satınalmaya davet edilmesi, izahnamenin ve esas sözleşmenin Yüksek Kurul tarafından gerekli görülecek maddelerinin ekleneceği bir sirküler ile yapılır.

Halka yapılacak ilanlar ve açıklamalar, gerçeğe uymayan abartılmış veya yanıltıcı bilgiler içermeyeceği gibi, verilen halka arz izninin resmi bir teminat olarak yorumlanmasına götürecek açık veya dolaylı bir ifade taşıyamaz.

Yüksek Kurul yanıltıcı nitelikte gördüğü reklamları yasaklayabilir.

Menkul Kıymetlerin Halka Satışı

MADDE 8. — Menkul kıymetler halka arz izninde gösterilen satış süresi içinde satılabilirler.

Yüksek Kurul, halka arz edilen hisse senetlerinin üç ayı geçmemek üzere tanınacak satış süresi sonunda tamamen satılacağı ve bedellerinin ödeneceğinin kurucular, pay sahipleri ya da bir veya bir kaç aracı kurum ve banka tarafından ortaklığa karşı taahhüt edilmesini isteyebilir. Bu taahhüt, süre sonunda satılmayan senetlerin kurucular, pay sahipleri veya araclar tarafından satınalınp bedellerinin nakden ödemesini kapsar. Yüksek Kurul taahhüt kapsamına girecek şartları tespite ve taahhüdün yerine getirileceği hakkında ortaklığa teminat verilmesini istemeye yetkilidir.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Genel ve katma bütçeli idareler ile mahalli idareler ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri tarafından çıkarılacak menkul kıymetlerin halka arzı için izin alınması gerekmez. Ancak halka arz edilen bu menkul kıymetler hakkında Kurula bilgi verilir.

İzin Verilmesi :

MADDE 5. — Halka arz izni için yapılacak başvuruya menkul kıymetleri çıkaran ortaklığın esas sözleşmesi, izahname ve Kurulun gerekli gördüğü diğer belge ve raporlar eklenir.

Belgeler üzerinde yapılacak incelemede gerçeğe uygun bir yargıya varılmasını sağlayacak bilgilerin tam ve doğru olarak açıklanıp açıklanmadığı hususu araştırılır. Belgeler ve açıklamalardaki eksikliklerin Kurul tarafından belirlenecek bir sürede tamamlanması zorunludur. Noksanlıkları bu süre içinde tamamlanmayan başvurular düşer.

İncelemeler sonunda, açıklamaların yeterli ve doğru olduğu sonucuna varıldığı takdirde menkul kıymetlerin halka arzına izin verilir. Açıklamaların yeterli ve gerçeğe uygun bulunmadığı veya halka arzın kamu yararına aykırı düşeceği ya da halkın istismarına yol açacağı kanısına varıldığı takdirde, gerekçe gösterilmek suretiyle başvuru reddedilir.

Başvurular en çok otuz gün içinde sonuçlandırılır. Eksikliklerin tamamlanması için verilen süreler bu sürenin hesabında dikkate alınmaz.

Kurul tarafından, tahvillerin halka arzına izin verilirken, satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış şartlarının tespitinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından alınmış olan kararlara uyulur. Halka arz edilecek tahvillerin ihracı için Merkez Bankasından ayrıca izin alınması gerekmez.

Halka Arzın Şekli :

MADDE 6. — Menkul kıymetlerin halka arzında açıklanacak bilgiler izahnamede yer alır. İzahnamede hangi bilgilerin bulunacağı hisse senetleri ve tahvil ihraçları bakımından ayrı ayrı olmak üzere Türk Ticaret Kanununun ilgili maddelerindeki hususlar gözönünde tutularak Kurul tarafından belirlenir.

Halka arz izninin verilmesinden sonra izahname ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Halkın menkul kıymetleri satın almaya davet edilmesi, izahname ve esas sözleşmenin Kurul tarafından gerekli görülecek maddelerinin ekleneceği bir sirküler ile yapılır. Yayın organları ile yapılacak diğer ilanların esasları Kurul tarafından tespit edilir.

Halka yapılacak ilanlar ve açıklamalar, gerçeğe uymayan abartılmış veya yanıltıcı bilgileri içermeyeceği gibi verilen halka arz izninin resmi bir teminat olarak yorumlanmasına yol açacak açık veya dolaylı bir ifade taşıyamaz. Kurul bu konuda yanıltıcı nitelikte gördüğü reklamları yasaklar.

Menkul Kıymetlerin Halka Satışı :

MADDE 7. — Menkul kıymetlerin halka arz yolu ile satışı, arz izninde gösterilen satış süresi içinde yapılır.

Kurul, halka arz edilen hisse senetlerinin üç ayı geçmemek üzere tanınacak satış süresi sonunda tamamen satılacağı ve bedellerinin ödeneceğinin kurucular, pay sahipleri ya da bir veya birkaç aracı kurum veya banka tarafından ortaklığa karşı taahhüt edilmesini ister. Bu taahhüt, süre sonunda satılmayan senetlerin kurucular, pay sahipleri veya aracılar tarafından satın alınıp bedellerinin nakden ödenmesini kapsar. Kurul, taahhüt kapsamına girecek şartları tespiti ve taahhüdün yerine getirileceği hakkında ortaklığa teminat verilmesini istemeye yetkilidir.

(Hükümetin Teklifi)

Halka arz yoluyla ihraç edilen hisse senedi veya geçici ilmuhaber bedellerinin nakden ve defaten ödenmesi şarttır. Ancak aracı kurum ve bankaların taahhütleri sebebiyle sahip oldukları hisse senetleri veya ilmuhaberleri halka satışlarında defaten ödeme zorunluluğu yoktur.

Satılan hisse senetleri yerine verilen ilmuhaberler en geç üç ay içinde kesin biçimde basılmış senetlerle değiştirilir.

Yüksek Kurul menkul kıymetlerin halka satışında küçük tasarruf sahiplerinin senet almalarını kolaylaştırıcı ve bunların hak ve yararlarını koruyucu tedbirlerin alınmasını ortalıktan ve satışı yapanlardan isteyebilir.

Borsaya Kote Edilme

MADDE 9. — Ortaklıklar halka arz edilen tahvilleri satış süresinin bitiminden itibaren 30 gün içinde bir menkul kıymetler borsasına kote ettirmek için başvuruda bulunmakla yükümlüdür.

12 nci madde kapsamına giren ortaklıkların çıkardıkları geçici ilmuhaberler ile hisse senetleri de 1 nci fıkra hükmüne tabidir.

Yüksek Kurula Bilgi Verme

MADDE 10. — Menkul kıymetlerin satış süresinin bitiminden itibaren 6 iş günü içinde satışı yapan ortaklık ya da aracı kurum ve bankalar Yüksek Kurula satışın sonucu hakkında Yüksek Kurul tarafından belirtilecek şekilde bilgi verirler.

Devamlı Bilgi Verme

MADDE 11. — Ortaklıklar izahname ile açıklanması gereken konularda meydana gelen önemli değişiklikleri, tespit edeceği örneklerle uygun biçimde derhal Yüksek Kurula bildirmekle yükümlüdürler. Bu bilgiler Yüksek Kurulun uygun göreceği biçimde halka açıklanır.

BÖLÜM : III

Menkul Kıymetleri Halka Arz Olunan Anonim Ortaklıklar

Kapsam

MADDE 12. — Menkul kıymetleri halka arz olunan veya her ne suretle olursa olsun halka satılan anonim ortaklıklar bu Kanun hükümlerine tabidir.

Menkul kıymetleri herhangi bir şekilde halka satılan anonim ortaklıklar, durumu öğrendikleri tarihten itibaren 30 gün içinde Yüksek Kurula bildirmek zorundadırlar. Ortaklık denetçileri, bu durumu öğrendikleri takdirde Yönetim Kuruluna bildirmekle yükümlüdür.

Yüksek Kurul, menkul kıymetlerinin halka satıldığını tespit ettiği anonim ortakların kaydını yapar ve ortaklığa da bu kaydın yapıldığını belirten bir belge verir.

Ortak sayısının 100'den fazla olduğu tespit olunan anonim ortaklıkların hisse senetleri her hal ve kârda halka satılmış sayılır.

Kayıtlı Sermaye

Madde 13. — Hisse senetlerini halka arz etmek üzere kurulan anonim ortaklıklarla kurulmuş olup da sermaye artırmak suretiyle hisse senetlerini halka arz edecek olan anonim ortaklıklar, Yüksek Kuruldan izin almak kaydı ile kayıtlı sermaye sistemini kabul edebilirler.

Bu halde ortaklığın esas sermayesi çıkarılmış sermaye olur ve esas sözleşmede tespit edilen kayıtlı sermaye miktarına kadar yeni hisse senetleri çıkarmak suretiyle Yönetim Kurulu tarafından sermaye artırılabilir.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Halka arz yoluyla satılan hisse senedi veya geçici ilmuhaber bedellerinin tam olarak nakden ödenmesi şarttır. Ancak aracı kurum ve bankaların taahhütleri sebebiyle sahip oldukları hisse senetleri veya ilmuhaberleri halka satışlarında bu şart aranmaz.

Satış sırasında verilen geçici ilmuhaberler en geç üç ay içinde hisse senetleriyle değiştirilir. Satışı yapılan tahvillerin satış sırasında alıcıya teslimi zorunludur.

Kurul, menkul kıymetlerin halka satışında küçük tasarruf sahiplerinin hisse senedi almalarını kolaylaştırıcı ve bunların hak ve yararlarını koruyucu tedbirlerin alınmasını ortaklıktan ve satışı yapanlardan isteyebilir.

Borsaya Başvuru :

MADDE 8. — 11 nci madde kapsamına giren anonim ortaklıklar, çıkardıkları menkul kıymetleri, satış süresinin sonundan veya halka satıldıklarını öğrendikleri ya da bu durumun tespit olunduğu tarihten itibaren otuz gün içinde, kote edilmesi isteği ile, menkul kıymetler ve kambyo borsalarından birine başvurmakla yükümlüdürler.

Satış Sonuçları Hakkında Bilgi Verme :

MADDE 9. — Menkul kıymetlerin halka arz yolu ile satışını yapan ortaklık ya da aracı kurum veya bankalar, satış süresinin bitiminden itibaren altı işgünü içinde, satışın sonucu hakkında Kurula bilgi vermekle yükümlüdürler.

Verilecek bilgilerin şekil ve esasları Kurul tarafından belirlenir.

İzahnamedeki Değişiklikler :

MADDE 10. — İzahname ile halka açıklanan konularda meydana gelen değişikliklerin ilgili anonim ortaklıklarca en geç on gün içinde Kurula bildirilmesi zorunludur.

Bildirim şekil ve esasları Kurul tarafından belirlenir.

Değişiklikler 6 ncı maddede belirtilen esaslara göre ilan edilir.

BÖLÜM - III

Menkul Kıymetleri Halka Arz Olunan Anonim Ortaklıklar

Kapsam :

MADDE 11. — Menkul kıymetleri halka arz olunan anonim ortaklıklar bu Kanun hükümlerine tabidir. Ortak sayısının 100'den fazla olduğu herhangi bir şekilde tespit olunan anonim ortaklıkların hisse senetleri halka arz olunmuş sayılır.

Kurul, bu Kanuna tabi anonim ortaklıkların kaydını tutar. Ortaklıklar menkul kıymetlerinin herhangi bir şekilde halka arz edildiğini, öğrendikleri tarihten itibaren otuz gün içinde, Kurula bildirmek zorundadırlar. Denetçiler bu durumu öğrendikleri tarihte ortaklık yönetim kuruluna bildirmekle yükümlüdürler.

Kayıtlı Sermaye

MADDE 12. — Hisse senetlerini halka arz etmek üzere kurulan anonim ortaklıklar ile kurulmuş olup da sermaye artırmak suretiyle hisse senetlerini halka arz edecek olan anonim ortaklıklar, Kuruldan izin almak şartı ile kayıtlı sermaye sistemini kabul edebilirler.

Bu halde ortaklığın esas sermayesi çıkarılmış sermaye olur ve sözleşmede tespit edilen kayıtlı sermaye miktarına kadar yeni hisse senetleri çıkarmak suretiyle yönetim kurulu tarafından Türk Ticaret Kanununun esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine bağlı kalınmaksızın sermaye artırılabilir.

Çıkarılan hisse senetleri tamamen satılarak bedelleri ödenmedikçe yeni hisse senetleri çıkarılamaz.

(Hükümetin Teklifi)

Kayıtlı sermayeli ortaklıkların başlangıç sermayesinin Yüksek Kurulca belirlenecek miktardan az olmaması ve unvanlarının kullandığı belgelerde çıkarılmış sermaye miktarının gösterilmesi zorunludur.

Sermaye Artırılması

MADDE 14. — Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunca kayıtlı hadde kadar yeni hisse senedi çıkarılması işlemine Türk Ticaret Kanununun esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Yönetim Kurulunun, imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde hisse senedi çıkarılması, pay sahiplerinin yeni pay alma haklarının sınırlandırılması konusunda veya imtiyazlı hisse senedi sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte karar alabilmesi için, esas sözleşme ile yetkili kılınması şarttır.

İhraç edilen hisse senetleri tamamen satılarak bedelleri ödenmedikçe yeni hisse senetleri ihraç olunamaz.

Tahvil Çıkarılması

MADDE 15. — Hisse senetleri halka satılan anonim ortaklıkların çıkarabilecekleri toplam tahvil tutarı Genel Kurulca onaylanan son bilançodaki çıkarılmış sermaye veya ödenmiş sermaye ile bilançoda görülen yedek akçelerin toplamından varsa zararlarının indirilmesinden sonra kalan miktarı geçemez.

Çıkarılan tahviller tamamen satılmadıkça yeni tahvil çıkarılamaz.

Tahvil çıkarma yetkisi esas sözleşme ile yönetim kuruluna devredilebilir. Bu takdirde Türk Ticaret Kanununun 423 ncü maddesi hükmü uygulanmaz.

Hisse Senedi ile Değiştirilebilir Tahvil

MADDE 16. — Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim ortaklıklar tarafından hisse senedi ile değiştirilebilir tahvil çıkarılması halinde değiştirme sonucunda verilecek hisse senetleri ile ortaklığın çıkarılmış sermayesinin toplamı kayıtlı sermayeyi aşamaz.

Ortaklık genel kurulu veya yönetim kurulu, değiştirilebilir tahvil sahiplerinin haklarını kullanmalarına engel olacak herhangi bir karar alamaz.

Değiştirilebilir tahvillerin çıkarılma ve değiştirilme şart ve usulleri Yüksek Kurulca tespit ve ilan olunur.

Kâr Dağıtım Esasları

MADDE 17. — Hisse senetlerini halka arz eden anonim ortaklıkların esas sözleşmelerinde birinci temettü oranının gösterilmesi zorunludur. Yönetim Kurulu üyeleri, memur, müstahdem ve işçilere kârdan pay dağıtılabilmesi için esas sözleşmede hüküm bulunması şarttır.

Yasa hükmü ile ayrılması gereken yedek akçeler ile esas sözleşmede pay sahipleri için belirtilen birinci temettü payı ayrılmadıkça, başka yedek akçe ayrılmasına, ertesi yıla kâr aktarılmasına ve yönetim kurulu üyeleri, memur, müstahdem ve işçilere kârdan pay dağıtılmasına karar verilemez.

Menkul kıymetleri halka satılan bir anonim ortaklık, yönetim, denetim veya sermaye bakımından dolaysız veya dolaylı olarak ilişkili bulunduğu diğer bir teşebbüs veya şahısla emsallerine göre bariz şekilde farklı fiyat, ücret ve bedeller uygulamak gibi işlemlerde bulunarak yıllık kârını azaltamaz.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Kayıtlı sermayeli ortaklıkların başlangıç sermayesinin Maliye Bakanlığı tarafından belirlenecek miktardan az olmaması ve unvanlarının kullanıldığı belgelerde çıkarılmış sermaye miktarının gösterilmesi zorunludur.

Yönetim kurulunun; imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde hisse senedi çıkarılması, pay sahiplerinin yeni pay almak haklarının sınırlandırılması konularında veya imtiyazlı hisse senedi sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte karar alabilmesi için; esas sözleşme ile yetkili kılınması şarttır.

Tahvil Çıkarılması :

MADDE 13. — Hisse senetleri halka satılan anonim ortaklıkların çıkarabilecekleri toplam tahvil tutarı genel kurulca onaylanan son bilançodaki çıkarılmış sermaye veya ödenmiş sermaye ile bilançoda görülen yedek akçelerin toplamından, varsa, zararlarının indirilmesinden sonra kalan miktarı geçemez.

Çıkarılan tahviller tamamen satılmadıkça yeni tahvil çıkarılamaz.

Tahvil çıkarma yetkisi esas sözleşme ile yönetim kuruluna devredilebilir. Bu takdirde Türk Ticaret Kanununun 423 ve 424 ncü maddeleri hükümleri uygulanmaz.

Hisse Senedi ile Değiştirilebilir Tahvil :

MADDE 14. — Hisse senedi ile değiştirilebilir tahvillerin şekil, çıkarılma ve değiştirilme şart ve usulleri Kurul tarafından tespit ve ilan olunur.

Ortaklık genel kurulu veya yönetim kurulu, hisse senedi ile değiştirilebilir tahvil sahiplerinin haklarını kullanmalarına engel olacak herhangi bir karar alamaz.

Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim ortaklıklar tarafından hisse senedi ile değiştirilebilir tahvil çıkarılması halinde değiştirme sonucunda verilecek hisse senetleri ile ortaklığın çıkarılmış sermayesinin toplamı kayıtlı sermayeyi aşamaz.

Kâr Dağıtım Esasları :

MADDE 15. — Hisse senetleri halka arz yolu ile satılan anonim ortaklıkların esas sözleşmelerinde birinci temettü oranının gösterilmesi zorunludur. Bu oran, Kurul tarafından tespit olunacak miktardan aşağı olamaz.

Yönetim kurulu üyeleri ile memur, müstahdem ve işçilere kârdan pay dağıtılabilmesi için esas sözleşmede hüküm bulunması şarttır. Yasa hükmü ile ayrılması gereken yedek akçeler ile esas sözleşmede pay sahipleri için belirlenen birinci temettü ayrılmadıkça, başka yedek akçe ayrılmasına, ertesi yıla kâr aktarılmasına ve yönetim kurulu üyeleri ile, memur, müstahdem ve işçilere kârdan pay dağıtılmasına karar verilemez.

Hisse senetleri halka satılan, bir anonim ortaklık; yönetim, denetim veya sermaye bakımından dolaylı veya dolaysız olarak ilişkili bulunduğu diğer bir teşebbüs veya şahısla emsallerine göre bariz şekilde farklı fiyat, ücret ve bedel uygulamak gibi işlemlerde bulunarak yıllık kârını azaltamaz.

(Hükümetin Teklifi)

Bilançonun İlanı

MADDE 18. — Genel Kurulda kabul edilip kesin şeklini alan bilanço, kâr ve zarar hesabı ve denetçi raporu Yüksek Kurulun tespit edeceği esaslar dahilinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve ayrıca ortaklığın ilanlarının çıktığı iki gazetede ilan edilir. Yönetim Kurulu bu ilanı, yıllık raporu ve denetçiler raporunu Genel Kurul toplantısını izleyen 30 gün içinde Yüksek Kurula vermekle yükümlüdür.

BÖLÜM : IV

Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kurulu

Kuruluş

MADDE 19. — Bu Kanunla verilen görevleri yapmak üzere bir Sermaye Piyasasını Düzenleme ve Denetleme Yüksek Kurulu kurur.

Yüksek Kurul, yetkililerini kendi sorumluluğu altında müstakilen kullanır.

Yüksek Kurulun merkezi İstanbul'dur. Gerekli gördüğü yerlerde bürolar açabilir.

Maliye Bakanı, Yüksek Kurulun işlem ve hesaplarını teftiş ve mütakabe ettirebilir. Maliye Bakanlığı bu hususta her nevi malumatı Yüksek Kuruldan isteyebilir.

Yüksek Kurul bir başkan ve 6 üyeden teşekkül eder.

Yüksek Kurul Başkan ve Üyelelerinin Seçimi ve Atama Usulü

MADDE 20. — Yüksek Kurul Başkanı Maliye Bakanlığı tarafından gösterilecek iki aday, Yüksek Kurul üyeleri de; ikisi Maliye Bakanlığınca gösterilecek 4 aday, dördü Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından gösterilecek ikişer aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilir ve atanırlar.

Atanma İçin Gerekli Nitelikler ve Görev Süresi

MADDE 21. — Yüksek Kurul Başkanlığı ve üyeliklerine atanacakların, yükseköğrenim görmüş ve İktisat, Maliye, Hukuk, Bankacılık, Ticaret ve İşletmecilik dallarından birinde veya birkaçında en az onbeş yıllık ihtisas sahibi olmaları ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (A) bendinde 1, 4, 5, 6 ve 7 numara altında gösterilen şartları taşımaları zorunludur.

Yüksek Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresi 6 yıldır. Süresi bitenler yeniden seçilebilir. Üyelerin yarısı üç yılda bir yenilenir. İlk üçüncü yıl sonunda yenilenecek üyeler Yüksek Kurulun bu dönemdeki son toplantısında kura ile tespit olunur.

Yüksek Kurul Başkanlığı ve üyeliği, görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde, boşalan yerlere Bakanlar Kurulunca bir ay içinde 20 nci madde hükümlerine göre atama yapılır. Bu halde atanan yerine atandığı kimsenin süresini tamamlar.

Yüksek Kurul Başkan ve üyeleri atanmaları için gerekli nitelikleri kaybettikleri veya durumlarının bu Kanunun 22 nci maddesine aykırı düştüğü sabit olduğu takdirde Bakanlar Kurulunca görev süreleri dolmadan da görevden alınabilir.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Bilanço, Kâr ve Zarar Cetveli :

MADDE 16. — 11 nci madde kapsamına giren ortaklıklar, bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini, yıllık yönetim ve denetim kurulu raporlarını, Kurul tarafından tespit olunacak şekil ve esaslar dahilinde düzenlemek zorundadırlar.

Genel Kurulca kabul edilip kesin şeklini alan bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile denetim raporu Kurul tarafından belirlenecek şekil ve esaslar dahilinde, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ortaklığın menkul kıymetlerinin halka arz ve satışına ilişkin ilanlarının çıktığı en az iki gazetede ilan olunur. Kurul, bilanço ile kâr ve zarar cetvelinin ilandan önce göstereceği mercilerce incelenerek tasdikini isteyebilir.

Ortaklık yönetim kurulu, yapılan ilanı yıllık faaliyet raporu ve denetim raporunu genel kurul toplantısını izleyen otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdür.

BÖLÜM - IV**Sermaye Piyasası Kurulu****Kurul :**

MADDE 17. — Bu Kanunla verilen görevleri yapmak üzere tüzelkişiliği haiz, Sermaye Piyasası Kurulu kurulmuştur.

Kurul, biri başkan, biri başkanvekili olmak üzere yedi üyeden oluşur. Yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanır. Merkezi Ankara'dadır. Gerekli gördüğü yerlerde büro açabilir.

Kurulun ilgili olduğu bakanlık, Maliye Bakanlığıdır. Maliye Bakanlığı Kurulun yıllık hesapları ile her türlü işlemlerini denetlemeye ve gerekli gördüğü tedbirleri almaya yetkilidir.

Denetim sonuçları ile bunlara ilişkin işlemler ve alınan tedbirleri gösterir bir rapor Kurulun yıllık faaliyet raporu ile birlikte Maliye Bakanı tarafından Bakanlar Kuruluna sunulur.

Başkan ve Üyelerin Seçimi ve Atanması :

MADDE 18. — Kurul; Bakanlar Kurulu tarafından; Maliye Bakanlığınca gösterilecek altı aday arasından üçü; Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TC Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliğince gösterilecek ikişer adaydan birer kişi seçilmek suretiyle yedi üyeden oluşur.

Bakanlar Kurulu, Maliye Bakanlığı adayları arasından seçilenlerden birisini başkan, birisini de başkanvekili olarak görevlendirir.

Başkan, başkanvekili ve üyelerin atanmaları Kararname ile olur. Bakanlıklar ve TC Merkez Bankasınca gösterilecek adayların en az yarısının bünyelerinden olması şarttır.

Atanma Şartları ve Görev Süreleri :

MADDE 19. — Kurul Başkanlığı ve üyeliklerine atanacakların, yükseköğrenim görmüş ve iktisat, maliye, hukuk, bankacılık ve işletmecilik dallarından birinde veya birkaçında en az onbeş yıllık tecrübe sahibi olmaları ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 nci maddesinin (A) fıkrasının 1, 4, 5, 6 ve 7 nci bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

Kurul başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süresi bitenler yeniden seçilebilir. Başkan dışındaki üyelerin üçte biri 2 yılda bir yenilenir. Başkanlık ve üyelikler, görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde, boşalan yerlere 18 nci madde esasları dahilinde bir ay içinde seçim ve atama yapılır. Bu halde atanan, yerine atandığı kimsenin süresini tamamlar.

Atanmaları için gerekli şartları kaybettikleri, durumlarının bu Kanunun 20 nci maddesine aykırı düştüğü veya Kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesinde kusur ve ihmalleri sabit olduğu takdirde Kurul başkan ve üyeleri süreleri dolmadan Bakanlar Kurulunca görevden alınırlar.

(Hükümetin Teklifi)

Yasaklar

MADDE 22. — Yüksek Kurul Başkanı ve üyelerinin görevleri özel bir kanuna dayanmadıkça, teşnii, resmi veya özel herhangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka başkan ve üyeler ticaretle uğraşamayacakları gibi herhangi bir ortaklıkta pay sahibi olamazlar. Hayır dernekleri ile amacı hayır, sosyal, eğitim işlerine yönelmiş vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hükmün dışındadır.

Yemin

MADDE 23. — Yüksek Kurul Başkan ve üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Divanı huzurunda görevlerinin devamı süresince Yüksek Kurulun işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile yöneteceklerine, bilerek ve isteyerek kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin etmekle yükümlüdürler.

Yeminin, atanmalarını izleyen bir hafta içinde icrası gerekir.

Yemin için yapılan başvuru Yargıtayca acele işlerden sayılır.

Yüksek Kurul Başkan ve üyeleri yemin etmedikçe göreve başlayamazlar.

Görev ve Yetkiler

MADDE 24. — Yüksek Kurulun başlıca görev ve yetkileri şunlardır;

a) Menkul kıymetlerin halka arzına izin vermek; halka arz ve satışı düzenlemek, denetlemek ve bu amaçla tebliğler çıkarmak.

b) Kamunun aydınlatılmasını sağlamak amacıyla, genel ve özel nitelikte kararlar almak; özellikle bilanço, kâr ve zarar tablosu, yıllık raporlar, denetim raporları ve diğer tablolar hakkında standart tespit etmek ve bunları tebliğlerle duyurmak.

Bu tebliğler, ortaklık hesaplarının açıklığı ve ilgililerinin aydınlatılmasını sağlama amacını güder ve ortaklığın yönetimine ve işlerine karışma niteliğinde hükümler taşıyamaz.

c) Bu Kanun hükümleri gereğince kendisine tevdi edilen bilanço, yıllık raporlar ve denetim raporları ile diğer belgeleri incelemek, gerekli gördüğü hususlar hakkında denetçilerden ayrıca rapor istemek; elde ettiği sonuçları değerlendirmek ve ortaklık mali durumunda tehlikeli sayılacak belirtilerin tespiti halinde ortaklığın dikkatini çekmek.

d) Bu Kanuna tabi anonim ortaklıklar ile sermaye piyasasında faaliyette bulunan yardımcı kuruluşların faaliyetlerinin bu Kanuna ve ilgili mevzuata uygunluğunu denetlemek.

e) Ortaklıklar ile sermaye piyasasında faaliyette bulunan yardımcı kuruluşların kanuna veya esas sözleşme hükümlerine veya işletme maksat ve konusuna aykırı görülen durum ve işlemlerini, gerekli işlem yapılması üzere, yetkili mercilere bildirmek.

f) Kamu yararının gerektirdiği hallerde menkul kıymetlerin halka arzını geçici olarak durdurmak.

g) Maliye Bakanlığınca istenecek incelemeleri yapmak.

h) Çalışmaları hakkında Maliye Bakanlığına rapor vermek.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Yasaklar :

MADDE 20. — Kurul başkan ve üyeleri özel bir kanuna dayanmadıkça resmi veya özel hiçbir görev alamaz, ticaretle uğraşamaz, ortaklıklarda pay sahibi olamazlar. Hayır dernekleri ile amacı sosyal yardım ve eğitim işlerine yönelmiş vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hükmün dışındadır.

Yemin :

MADDE 21. — Kurul başkan ve üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Divanı huzurunda görevlerinin devamı süresince Kurulun işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile yöneteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin ederler.

Yeminin, atanmalarını izleyen bir hafta içinde yapılması gerekir.

Yemin için yapılan başvuru Yargıtayca acele işlerden sayılır. Kurul başkan ve üyeleri yemin etmedikçe göreve başlayamazlar.

Görev ve Yetkiler :

MADDE 22. — Kurulun başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

a) Menkul kıymetlerin halka arzına izin vermek, halka arz ve satışı düzenlemek, denetlemek ve bu amaçla tebliğler çıkarmak,

b) Kamunun aydınlatılmasını sağlamak amacıyla, genel ve özel nitelikte kararlar almak; özellikle bilanço, kâr ve zarar tablosu, yıllık raporlar, denetim raporları ve diğer tablolar hakkında standartlar tespit etmek ve bunları tebliğlerle duyurmak. (Bu tebliğler, ortaklık hesaplarının açıklığı ve ilgililerinin aydınlatılmasını sağlama amacını güder ve ortaklığın yönetimine ve işlerine karışma niteliğinde hükümler taşıyamaz).

c) Bu Kanun hükümleri gereğince kendisine tevdi edilen bilanço, yıllık raporlar ve denetim raporları ile diğer belgeleri incelemek, gerekli gördüğü hususlar hakkında denetçilerden ayrıca rapor istemek; elde ettiği sonuçları değerlendirmek ve ortaklık mali durumunda tehlikeli sayılacak belirtilerin tespiti halinde ortaklığın dikkatini çekmek,

d) Bu Kanuna tabi anonim ortaklıklar ile sermaye piyasasında faaliyette bulunan yardımcı kuruluşların faaliyetlerinin bu Kanun ve ilgili mevzuata uygunluğunu denetlemek,

e) Ortaklıklar ile sermaye piyasasında faaliyette bulunan yardımcı kuruluşların Kanuna veya esas sözleşme hükümlerine veya işletme maksat ve konusuna aykırı görülen durum ve işlemlerini, gerekli işlem yapılmak üzere, yetkili mercilere bildirmek,

f) Kamu yararının gerektirdiği hallerde menkul kıymetlerin halka arzının geçici olarak durdurulması hususunda Maliye Bakanlığına teklifte bulunmak,

g) Maliye Bakanlığınca istenecek incelemeleri yapmak,

h) Çalışmaları hakkında Maliye Bakanlığına rapor vermek,

i) Sermaye piyasası ile ilgili mevzuatta yapılması gerekli değişiklikler konusunda Maliye Bakanlığına öneride bulunmak,

k) Tahviller için verilen halka arz izinleri ve bunların satış sonuçları hakkında üçer aylık dönemler itibarıyla Merkez Bankasına bilgi vermek.

(Hükümetin Teklifi)

Yüksek Kurulun Yönetimi ve Çalışma Düzeni

MADDE 25. — Yüksek Kurul, Başkan tarafından yönetilir ve temsil edilir. En az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır ve salt çoğunlukla karar verir.

Yüksek Kurul Başkan ve üyeleri Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 nci maddesinin 3 ncü bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselerle ilgili konulardaki müzakerelere iştirak edemezler ve oylamaya katılamazlar.

Diğer Kuruluşlarla İşbirliği

MADDE 26. — Yüksek Kurul, görevlerinin yerine getirilmesinde bakanlıklardan, resmi ve özel kuruluşlar ile kişilerden görüş ve bilgi isteyebilir. İlgililer bu isteğe cevap vermek ve Yüksek Kurulun görevlerine gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler.

Yüksek Kurul, kanunen başka merciler tarafından takibi gereken hususları doğrudan ilgili mercilere bildirir.

Sır Saklama ve Yüksek Kurulun Para, Evrak ve Malları Hakkında İşlenen Suçlar

MADDE 27. — a) Yüksek Kurul Başkan ve üyeleri ile personeli, çalışmaları sırasında öğrendikleri ilgililere ve üçüncü kişilere ait sırları açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalardan sonra da devam eder.

b) Yüksek Kurulun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Bunlara karşı suç işleyen, görevini kötüye kullanan yahut ihmâl edenler Devlet Memurları hakkında uygulanan cezalarla cezalandırılırlar.

Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

Yüksek Kurul Personelinin Statüsü

MADDE 28. — Yüksek Kurul hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler Yüksek Kurulca devamlı görev yapmak üzere atanan memurlar eliyle yürütülür.

Yüksek Kurul gerektiğinde mukavele ile yerli ve yabancı uzmanlar çalıştırabilir.

15.7.1963 tarih ve 275 sayılı Kanunun 20 nci maddesindeki yasak, Yüksek Kurul hizmetlerinde de uygulanır.

Emeklilik ve Hizmet Sürelerinin Değerlendirilmesi

MADDE 29. — Yüksek Kurul personeli ile emekliliğe tabi görevlerden Yüksek Kurul Başkanlığı ve üyeliklerine atananlar hakkında 5434 sayılı Kanun ile ek ve değişikliklerine dair hükümler uygulanır.

Başkan ve üyeliklere atananlardan kanunla kurulmuş diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi olanların bu kurumlara tabiyetleri devam eder.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi kimselerden Yüksek Kurul Başkanlığı ve üyeliklerine atananlar ile Yüksek Kurulda görev alanlar yeniden Devlet memuriyetine dönmek istedikleri takdirde, Yüksek Kurulda geçirdikleri süreler, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derece ve kademeler saklı olmak üzere, her yılı bir kademe ilerlemesine ve her üç yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir.

Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklı kalmak kaydıyla 3 ncü fıkra hükmü 1765 sayılı Üniversite Personel Kanununa tabi kimseler hakkında da uygulanır.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Yönetim ve Çalışma Düzeni :

MADDE 23. — Kurul, başkan bulunmadığı hallerde vekili, tarafından yönetilir ve temsil edilir. Başkan dahil en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır ve salt çoğunlukla karar verir.

Başkan ve üyeler Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 nci maddesinin 3 nci bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselerle ilgili konulardaki müzakerelere iştirak edemez ve oylamaya katılmazlar.

Diğer Kuruluşlarla İşbirliği :

MADDE 24. — Kurul, görevlerinin yerine getirilmesinde bakanlıklardan, ilgili resmi ve özel kuruluşlar ile kişilerden görüş ve bilgi isteyebilir. Bunlar söz konusu isteğe cevap vermek ve Kurulun görevlilerine gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler.

Kurul, kanunen başka merciler tarafından takibi gereken hususları ilgili mercilere intikal ettirir.

Sır Saklama ve Kurulun Para, Evrak ve Malları Hakkında İşlenen Suçlar :

MADDE 25. — a) Kurul başkan ve üyeleri ile personeli ve bu Kanuna göre görevlendirilen denetim elemanları çalışmaları ve denetlemeleri sırasında ilgililere ve üçüncü kişilere ait öğrendikleri sırları açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

b) Kurulun para, evrak ve her çeşit malları Devlet Malı hükmündedir. Bunlara karşı suç işleyen, görevini kötüye kullanan yahut ihmal eden kurul başkan ve üyeleri ile personeli Devlet memurları gibi cezalandırılırlar.

Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

Kurul Personelinin Statüsü :

MADDE 26. — Kurul hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler Kurulca devamlı görev yapmak üzere atanan memurlar eliyle yürütülür.

Kurul, gerektiğinde sözleşme ile yerli ve yabancı uzmanlar çalıştırabilir.

275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 20 nci maddesindeki yasak, Kurul hizmetlerinde de uygulanır.

Emeklilik ve Hizmet Sürelerinin Değerlendirilmesi :

MADDE 27. — Kurul personeli ile emekliliğe tabi görevlerden Kurul Başkanlığı ve üyeliklerine atananlar hakkında 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerine dair hükümler uygulanır.

Başkan ve üyeliklere atananlardan kanunla kurulmuş diğer sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olanların, bu kurumlara bağlılıkları devam eder.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi kimselerden Kurul Başkanlığı ve üyeliklerine atananlar ile Kurulda görev alanlar yeniden Devlet memuriyetine dönmek istedikleri takdirde; Kurulda geçirdikleri süreler, öğrenim durumlarına göre yükelebilecekleri derece ve kademeler saklı kalmak üzere, her yılı bir kademe ilerlemesine ve her üç yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir.

Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklı kalmak kaydıyla 3 nci fıkra hükmü 1765 sayılı Üniversite Personel Kanununa tabi kimseler hakkında da uygulanır.

(Hükümetin Teklifi)

Ücret ve Mali Hükümler

MADDE 30. — a) Yüksek Kurul Başkan ve üyelerinin aylık ücretleri, atanmalarından önce Bakanlar Kurulu tarafından tespit olunur. Aylık ücretlerde yapılacak değişiklikler 31 nci maddede yazılı düzenlemelerde belirtilecek olan esaslar dahilinde Yüksek Kurulca düzenlenir.

Yüksek Kurul memurları ve mukavele ile çalıştırılacak personelin aylık ücretleri 1 nci fıkradaki ücretler ve bunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin esaslar çerçevesinde Yüksek Kurul tarafından tespit olunur.

b) Yüksek Kurulun bütün giderleri, emrinde kurulacak özel bir fondan karşılanır.

Ortaklıklar bu fona, Yüksek Kurul tarafından verilen izinler üzerine satışı yapılacak menkul kıymetlerin ihraç değerinin binde üçü tutarında ücret yatırmak zorundadırlar.

Fon gelirleri Yüksek Kurulun giderlerini karşılamaya yetmediği takdirde, açık, Maliye Bakanlığı Bütçesinden verilecek yardımlarla karşılanır.

Bu halde Yüksek Kurul her mali yılın bitiminden en az beş ay önce, gelecek yıl için yapacağı giderleri ve Bütçeden verilmesi gereken yardım tutarını Maliye Bakanlığına bildirir.

c) Yüksek Kurul 657, 1050, 2490 ve 468 sayılı kanunlarla bunların ek ve tadillerine ve Sayıştayın vize ve denetimine tabi değildir.

Düzenlemeler

MADDE 31. — Yüksek Kurulun yetkilerinin kullanılışı, yönetim ve çalışma esasları, aylık ücretlerde yapılacak değişikliklerin esasları, personelinin atanma ve görevden alınma şekilleri, disiplin esasları, görevle bağdaşmayan hal'ler ve diğer hak ve yükümlülükleri ile sair hususlar Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenir.

BÖLÜM : V

Sermaye Piyasasında Yardımcı Kuruluşlar

Aracı Kurumlar Faaliyetlerinin Kapsamı

MADDE 32. — a) Menkul kıymetler, kâr ortaklığı belgeleri, kıymetli evrak, mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali taahhütlerini tazammun eden her türlü evrakın menkul kıymetler ve kambyo borsaları dışında başkası nam ve hesabına veya başkası hesabına kendi namına yahut kendi nam ve hesabına alım satımı ancak bu kanunda düzenlenen aracı kurumlar tarafından yapılır.

Bankaların bu konudaki faaliyetleri saklıdır.

b) Aracı kurumlar kendi mali taahhütlerini tazammun eden evrak ihdas edip halka arz edemez ve alım satımında bulunamazlar.

c) Menkul kıymetler dışında kâr ortaklığı belgeleri, kıymetli evrak, mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali taahhütlerini tazammun eden her türlü evrakın halka arzı ancak bankalarca yapılır.

Türk Medeni Kanununun ipotekli borç senedi ve irat senedine dair hükümleri saklıdır.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Ücret ve Mali Hükümler :

MADDE 28. — a) Kurul Başkan ve üyelerinin aylık ücretleri Bakanlar Kurulu tarafından tespit olunur.

Kurul memurları ve sözleşme ile çalıştırılacak personelin ücretleri, 1 nci fıkradaki ücretler ve bunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin esaslar çerçevesinde, Kurul tarafından tespit olunur.

b) Kurulun bütün giderleri, emrinde kurulacak özel bir fondan karşılanır.

Ortaklıklar bu fona, Kurul tarafından verilen izinler üzerine satışı yapılacak menkul kıymetlerin ihraç değerinin binde üçü tutarında ücret yatırmak zorundadırlar.

Fon gelirleri Kurulun giderlerini karşılamaya yetmediği takdirde, açık, Maliye Bakanlığı Bütçesinden verilecek yardımlarla karşılanır.

Bu halde Kurul her mali yılın bitiminden en az dört ay önce, gelecek yıl için yapacağı giderleri ve bütçeden verilmesi gereken yardım tutarını Maliye Bakanlığına bildirir.

c) Kurul 14.7.1965 tarih ve 657 sayılı, 26.5.1927 tarih ve 1050 sayılı, 2.6.1934 tarih ve 2490 sayılı, 22.5.1964 tarih ve 468 sayılı, 21.2.1967 tarih ve 832 sayılı kanunlarla bunların ek ve değişikliklerine tabi değildir.

Düzenlemeler :

MADDE 29. — Kurulun yetkilerinin kullanılışı, yönetim ve çalışma esasları, fon gelirlerinin tahsili, giderlerin yapılması ve bu işlemlerin denetlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar, aylık ücretlerde yapılacak değişikliklerin esasları, personelinin atanma ve görevden alınma şekilleri, disiplin esasları, görevle bağdaşmayan haller ve diğer hak ve yükümlülükleri ile sair hususlar Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenir.

BÖLÜM - V

Sermaye Piyasasında Yardımcı Kuruluşlar

Kapsam :

MADDE 30. — Bu Kanuna göre faaliyette bulunabilecek «Yardımcı kuruluşlar» aşağıda gösterilmiştir.

- A) Aracı Kurumlar,
- B) Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıkları,
- C) Menkul Kıymetler Yatırım Fonu.

A) Aracı Kurumlar

Faaliyetlerinin Kapsamı :

MADDE 31. a) Menkul kıymetlerin, kıymetli evrakın, mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali yükümlülüklerini içeren her türlü evrakın başkası nam ve hesabına veya başkası hesabına kendi namına yahut kendi nam ve hesabına, aracılık amacıyla, alım satımı ancak bu Kanunda düzenlenen aracı kurumlar tarafından yapılır.

Bankalar ile 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanununa göre borsalarda faaliyette bulunanların hakları saklıdır.

b) Aracı kurumlar kendi mali yükümlülüklerini içeren evrak ihdas edip halka arz edemez ve alım satımında bulunamazlar.

(Hükümetin Teklifi)

d) Bankalar anonim ortaklıklara ait (c) bendinde belirtilen evrakı halka arz ettikleri takdirde bu evrakın tazammun ettiği mali taahhütlere kefil olmuş sayılırlar. Bu evrakın halka arzından sağlanacak menfaat aracılık ve garanti komisyonundan ibarettir. Evrak üzerinde bankanın borçlu veya alacaklı olması aracılık sıfatını değiştirmez,

Kuruluş

MADDE 33. — Aracı Kurumların;

- a) Anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,
 - b) Sermayelerinin en az % 51'inin nama yazılı olması,
 - c) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması,
 - d) Sermayelerinin Yüksek Kurulca belirtilen miktardan az olmaması,
- şarttır.

Aracı kurumların kuruluşlarına izin verilebilmesi için, esas sözleşmesinin bu kanun hükümlerine uygunluğunun ve kurucuların müflis olmadığının veya yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hükümlülüklerinin bulunmadığının tespit edilmiş olması ve Maliye Bakanlığından uygun görüş alınması şarttır.

Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş bulunan bir anonim ortaklığın sonradan bu kanuna göre aracı kurum olarak faaliyet göstermesi ve aracı kurumların esas sözleşmelerinde yapılacak değişiklikler de aynı hükümlere tabidir.

Bankalar aracı kurumlar kuramaz ve bu amaçla kurulmuş ortaklıklara iştirak edemezler.

Aracılık Faaliyetleri Yapabilme Şartları

MADDE 34. — Aracılık faaliyetinde bulunabilmek için Yüksek Kuruldan «Borsa Bankerliği Belgesi» alınması ve menkul kıymetler ve kambiyo borsalarından birine kayıtlı üye olunması zorunludur.

Borsa bankerliği belgesi verilmesinde aranacak şart ve nitelikler Yüksek Kurul tarafından bir Yönetmelikle düzenlenir.

Yapılabilecek aracılık işlemleri ve tavassut suretiyle yüklenilebilecek sorumluluğun azami haddi borsa bankerliği belgesinde gösterilir.

Borsa bankerliği belgesi olmayanlar veya belgeleri iptal olunanlar aracılık faaliyetlerinde bulunamayacakları gibi, ticaret unvanlarında veya ilan ve reklamlarında bu faaliyetlerde bulundukları intibamı yaratacak hiç bir kelime veya tabiri kullanamazlar.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

c) Bankalar dahil aracı kurumlar, menkul kıymetleri halka arz edebilirler. Menkul kıymetler dışında kalan kıymetli evrak ile mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali yükümlülüklerini içeren her türlü evrakın halka arzı ancak bankalarca yapılır.

Türk Medeni Kanununun ipotekli borç senedi ve irat senedine dair hükümleri saklıdır.

d) Bankalar anonim ortaklıklara ait (c) bendinde belirtilen menkul kıymetler dışındaki evrakı halka arz ettikleri takdirde bu evrakın içerdiği mali yükümlülüklerle kefil olmuş sayılırlar. Bu evrakın halka arzından sağlanacak menfaat aracılık ve garanti komisyonundan ibarettir. Evrak üzerinde bankanın borçlu veya alacaklı olması aracılık sıfatını değiştirmez.

Kuruluş ve Faaliyet Şartları :

MADDE 32. — Aracı kurumların kuruluşlarına izin verilebilmesi için;

- a) Anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,
- b) Sermayelerinin en az % 51'inin nama yazılı olması,
- c) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması,
- d) Sermayelerinin Maliye Bakanlığınca belirtilen miktardan az olmaması,
- e) Esas sözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,
- f) Kurucularının müflis olmadığının veya yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hükümlülüklerinin bulunmadığının tespit edilmiş olması,
- g) Maliye Bakanlığından uygun görüş alınması,

Şarttır,

Aracılık faaliyetinde bulunabilmek için Kuruldan «Borsa Bankerliği Belgesi» alınması ve menkul kıymetler ve kambyo borsalarından birine kayıtlı üye olunması zorunludur.

Borsa bankerliği belgesi verilmesinde aranacak şart ve nitelikler ile faaliyetleri sırasında uyacakları koşullar Kurul tarafından yönetmelikle düzenlenir.

Yapılabilecek aracılık işlemleri ve aracılık suretiyle yüklenilecek sorumluluğun azami sınırı borsa bankerliği belgesinde gösterilir.

Borsa bankerliği belgesi olmayanlar veya belgeleri iptal olunanlar aracılık faaliyetlerinde bulunamayacakları gibi, ticaret unvanlarında veya ilan ve reklamlarında bu faaliyetlerde bulundukları intibayı yaratacak hiçbir kelime veya tabiri kullanamazlar.

Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş bulunan bir anonim ortaklığın sonradan bu Kanuna göre aracı kurum olarak faaliyet göstermesi ve aracı kurumların esas sözleşmelerinde yapacak değişiklikler de aynı hükümlere tabidir.

Bankalar, aracı kurum kuramazlar ve bu amaçla kurulmuş ortaklıklara iştirak edemezler.

Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıkları

MADDE 35. — a) Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıkları, iştigal konusu münhasıran menkul kıymet portföyü işletmek olan anonim ortaklıklardır.

Yatırım Ortaklıklarının;

1. Ticaret unvanlarında «Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklığı» ibaresinin bulunması,
2. Kayıtlı sermayeli olarak kurulması ve başlangıç sermayelerinin Maliye Bakanlığınca tespit olunacak miktardan az olmaması,

3. Hisse senetlerinin nakit karşılığı ihraç edilmesi zorunludur.

Yatırım ortaklıkları kurucu ve imtiyazlı hisse senedi ve tahvil ihraç edemezler.

b) Yatırım ortaklıklarının kuruluşuna izin verilebilmesi için, ortaklık esas sözleşmesinin bu kanun hükümlerine uygunluğunun ve kurucularının müflis olmadığına veya yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hükümlülüklerinin bulunmadığının tespit edilmiş olması ve Maliye Bakanlığınca uygun görüş alınması gerekir.

Kurucuların izin için yapacakları başvurulara Maliye ve Ticaret bakanlıklarınca tespit olunacak örneğe uygun ve noter huzurunda düzenleyip imza edecekleri birer beyanname eklemeleri zorunludur.

Yatırım ortaklıklarının esas sözleşmelerinde yapılacak değişiklikler için de Maliye Bakanlığının uygun görüşünün alınması gerekir.

c) Yukarıdaki esaslara uygun olarak kurulan yatırım ortaklıkları dışında hiçbir kuruluş «Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklığı» kuramayacağı gibi, bu adı veya aynı anlama gelen başka bir ibareyi ticaret unvanlarında veya ilan ve reklamlarında kullanamaz.

d) Yatırım ortaklıklarının portföylerindeki menkul kıymetlerin en az % 25'inin Devlet tahvillerinden oluşması zorunludur.

e) Yatırım ortaklıkları faaliyetlerinin gerektirdiği ve Yüksek Kurulca tespit olunacak miktar ve vüsatın üzerinde gayri menkul edinemezler.

f) Yatırım ortaklıkları, portföylerine borsa rayicinin üstünde menkul kıymet satın alamaz ve bu rayiç altında menkul kıymet satamazlar.

g) Yatırım fonları hakkındaki 42 nci madde hükümleri yatırım ortaklıkları hakkında da uygulanır.

Yatırım ortaklıkları ortağın istemesi halinde portföyün tam terkiibini talep sahibine bildirmekle yükümlüdür.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

B) Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklıkları

Faaliyetlerinin Kapsamı :

MADDE 33. — Menkul kıymetler yatırım ortaklıkları, menkul kıymet portföyü işletmek üzere kurulan anonim ortaklıklardır.

Bu ortaklıkların menkul kıymet portföyü işletmek dışında yapabilecekleri faaliyetler Maliye Bakanlığınca düzenlenir.

Kuruluş ve Faaliyet Şartları :

MADDE 34. — Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının kuruluşlarına izin verilebilmesi için;

- a) Anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,
- b) Kayıtlı sermayeli olarak kurulmaları,
- c) Başlangıç sermayelerinin Maliye Bakanlığınca belirtilen miktardan az olmaması,
- d) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması,
- e) Ticaret unvanlarında «Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklığı» ibaresinin bulunması,
- f) Kurucularının müflis olmadığının veya yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hükümlülüklerinin bulunmadığının tespit edilmiş olması,
- g) Maliye Bakanlığından uygun görüş alınması,

Şarttır.

Yatırım ortaklıkları kurucu ve imtiyazlı hisse senedi ve tahvil ihraç edemezler.

Kurucuların izin için yapacakları başvurulara Maliye ve Ticaret bakanlıklarınca tespit olunacak örneğe uygun ve noter huzurunda düzenleyip imza edecekleri birer beyanname eklemeleri zorunludur.

Yatırım ortaklıklarının esas sözleşmelerinde yapılacak değişiklikler için de Maliye Bakanlığının uygun görüşünün alınması gerekir.

Yukarıdaki esaslara göre kurulan yatırım ortaklıkları dışında hiçbir kuruluş «Menkul Kıymetler Yatırım Ortaklığı» kuramayacağı gibi, bu adı veya aynı anlama gelen başka bir ibareyi ticaret unvanlarında veya ilan ve reklamlarında kullanamaz.

Yatırım ortaklıkları, faaliyetlerinin gerektirdiği ve Kurul tarafından tespit olunacak miktar ve değer üzerinde taşınmaz mal edinemezler.

Yatırım ortaklıkları, portföylerine borsa rayiç değerinin üstünde menkul kıymet satın alamaz veya borsa rayiç değerinin altında menkul kıymet satamazlar.

Sermaye ve yedek akçeleri toplamının yüzde yirmisinden fazlasını bir ortaklığın menkul kıymetlerine yatıramazlar. Bu sınır, portföy değerinin değişmesi veya opsiyon haklarının kullanılması nedeniyle aşıldığı takdirde fazla kısmın en geç 6 ay içinde tasfiyesi gerekir. Belirtilen süre içinde elden çıkarmanın imkânsız olduğu veya büyük zarar doğuracağının belgelenmesi halinde süre kurul tarafından uzatılabilir.

Yatırım ortaklıkları, hiçbir ortaklıkta sermayenin ya da tüm oy haklarının yüzde onundan fazlasına sahip olamazlar.

Yatırım ortaklıklarının portföyleri hakkında Kurula ve ortaklıklarına bilgi verme gibi yükümlülükler ile likiditesi, hesapları, bilanço, kâr-zarar cetvellerine ve bunların ilanına ve diğer işlemlerine ilişkin hususlar Kurul tarafından belirlenir.

(Hükümetin Teklifi)

Menkul Kıymetler Yatırım Fonu

Tanım

MADDE 36. — Halktan katılma belgeleri karşılığı toplanacak paralarla, bu kanun ve fon iç tüzüğü hükümleri uyarınca, belge sahipleri hesabına ve riskin dağıtılması ilkesine göre menkul kıymet portföyü işletmek amacıyla bir banka tarafından kurulan fona «Menkul Kıymetler Yatırım Fonu» adı verilir.

Yatırım fonu, inançlı mülkiyet esaslarına göre tesisedilmiş mal varlığıdır. Fonun tüzelkişiliği yoktur. Ancak mal varlığı bankanın mal varlığından ayrıdır. Banka, fonu belge sahiplerinin haklarını koruyacak şekilde yönetir ve temsil eder. Fon varlığının korunması ve saklanması yönetici banka sorumludur. Banka ile katılma belgesi sahipleri arasındaki ilişkilere bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanununun Vekâlet Akdi hükümleri uygulanır.

Bankaların kuracakları Menkul Kıymetler Yatırım Fonlarının tutarı ödenmiş sermaye ve yedek akçelerinin toplamı ile sınırlıdır.

Bankalar dışında hiçbir kişi ve kuruluş veya mal varlığı, «Menkul Kıymetler Yatırım Fonu» kuramaz ve bu adı veya aynı anlama gelen başka bir ibareyi ticaret unvanlarında veya ilan ve reklamlarında kullanamaz.

Kuruluş İzni

MADDE 37. — Yatırım Fonu kurmak için, Bankanın, hazırlayacağı noterden tasdikli fon içtüzüğünü Maliye Bakanlığına vererek izin alması gerekir.

Menkul kıymet portföyü işletmek amacı dışında bir amaçla yatırım fonu kurulmasına izin verilmez.

Fonun Oluşması ve Katılma Belgelerinin Halka Arzı

MADDE 38. — Kurucu banka, yatırım fonu, kurulması için fon içtüzüğünde öngörülen avansı tahsis eder. Bu avans ile menkul kıymetler portföyü tesis edilir ve katılma belgeleri ihdas olunarak halka arz edilir. Banka katılma belgelerinin satış hâsılatından fona verdiği avansı geri alır.

Maliye Bakanlığı, avans tahsis etmeden fon teşkiline izin verebilir.

Fon İçtüzüğü

MADDE 39. — Fon iç tüzüğünde aşağıdaki hususların bulunması şarttır.

- a) Fonun adı ile kurucu bankanın unvanı ve merkezi;
- b) Bankanın kuruluştaki tahsis edeceği avans miktarı;
- c) Bankanın fonun yönetiminde uygulayacağı şekil;
- d) Fonun yatırım yapacağı menkul kıymetlerin seçimi ve riskin dağıtılması esasları;
- e) Katılma belgelerinin satış ve geri satın alınış fiyatlarının tespiti usulü ve portföyün değerlendirilmesi esasları;
- f) Fon kârının tespiti ve katılma belgeleri sahiplerine dağıtılması esasları;
- g) Kurucu bankanın yönetici sıfatıyla fondan alacağı ücret ve başka menfaatler ile gider karşılıklarının tespiti esasları;
- h) Fonun hesap dönemi;
- ı) Varsa fonun süresi;
- i) Fonla ilgili bilgilerin Türk Ticaret Kanununun 37 nci maddesinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, açıklanma şekli;
- j) Fona katılma ve fondan ayrılma şartları;
- k) Fonun tasfiye şekli;

Maliye Bakanı, gerektiğinde fon içtüzüğüne fonun alabileceği menkul kıymetlerin belli borsalarda kote edilmiş veya alınıp satılır olması ya da benzeri hususlarda şart konulmasını isteyebilir.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

C) Menkul Kıymetler Yatırım Fonu

Tanım :

MADDE 35 . — Bu Kanun hükümleri uyarınca halktan katılma belgeleri karşılığı toplanacak paralarla, belge sahipleri hesabına, riskin dağıtılması ilkesi ve inancılı mülkiyet esaslarına göre menkul kıymet portföyü işletmek amacıyla kurulan mal varlığına «Menkul Kıymetler Yatırım Fonu» adı verilir.

Bankalar dışında hiçbir kişi ve kuruluş veya mal varlığı, «Menkul Kıymetler Yatırım Fonu» kuramaz ve bu adı veya aynı anlama gelen başka bir ibareyi ticaret unvanlarında veya ilan ve reklamlarında kullanamaz.

Fonun tüzelkişiliği yoktur. Ancak mal varlığı bankanın mal varlığından ayrıdır. Banka, fonu, belge sahiplerinin haklarına koruyacak şekilde yönetir ve temsil eder. Fon varlığının korunması ve saklanması yönetici banka sorumludur. Banka ile katılma belgesi sahipleri arasındaki ilişkilere bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanununun Vekâlet Akdî hükümleri uygulanır.

Kuruluş İzni :

MADDE 36. — Banka, yatırım fonu kurmak için, hazırlayacağı noterden tasdiklı fon içtüzüğünü Maliye Bakanlığına vererek izin almak zorundadır.

Menkul kıymet portföyü işletmek amacı dışında bir amaçla yatırım fonu kurulmasına izin verilmez.

Fon İçtüzüğü :

MADDE 37. — Fon içtüzüğünde en az aşağıdaki hususların bulunması şarttır.

- a) Fonun adı ile kurucu bankanın unvanı ve merkezi;
- b) Fonun tutarı;
- c) Fonun yönetiminde uygulanacak şekil;
- d) Fonun yatırım yapacağı menkul kıymetlerin seçimi ve riskin dağıtılması esasları;
- e) Katılma belgelerinin satış ve geri satın alınış fiyatlarının tespiti usulü ve portföyün değerlendirilmesi esasları;
- f) Fon kârının tespiti ve katılma belgeleri sahiplerine dağıtılması esasları;
- g) Kurucu bankanın yönetici sıfatıyla fondan alacağı ücret ve başka menfaat ile gider karşılıklarının tespiti esasları;
- h) Fonun hesap dönemi;
- ı) Varsa fonun süresi;
- i) Fonla ilgili bilgilerin Türk Ticaret Kanununun 37 nci maddesinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak üzere, açıklanma şekli;
- j) Fona katılma ve fondan ayrılma şartları;
- k) Fonun tasfiye şekli.

Tescil

MADDE 40. — Maliye Bakanı tarafından uygun görülen fon içtüzüğü, yönetici bankanın merkezinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur.

Katılma Belgesi

MADDE 41. — Katılma belgesi, belge sahibinin yönetici bankaya karşı sahip olduğu hakları taşıyan ve fona kaç hisse ile katıldığını gösteren kıymetli evrak niteliğinde bir senettir. Emre veya hamiline yazılabılır. İtibari değeri yoktur.

Katılma belgesinde fon içtüzüğünün tam metninin ve bankanın yetkili imzalarının bulunması şarttır.

Katılma belgesi, ancak temsil ettiği değerlerin tam olarak nakden ödenmesi şartıyla çıkarılabilir.

Katılma belgesinin ihraç veya geri satın alınma değeri, ihracı veya satın alınması gününde, fon içtüzüğündeki ilkelere göre tespit edilecek rayiç değeri üzerinden, belgenin temsil ettiği pay sayısına göre hesaplanır.

Çıkarılacak yeni tertip katılma belgelerinin değeri, çıkarma günündeki fon rayiç değeri, tedavüldeki katılma belgelerinin temsil ettikleri tüm hisselerin sayısına bölünerek hesaplanır.

İlk katılma belgelerinin ihracı sırasında katılma payı sayısı, bir payın ihraç değeri 5 000 lirayı geçmeyecek şekilde tespit edilir.

Katılma paylarının ihraç ve geri satın alınma değerleri, Yüksek Kurulca belirtilecek şekilde halka ilan edilir.

Yönetim İlkeleri

MADDE 42. — a) Yatırım fonunun mal varlığı, yönetici bankanın fon içtüzüğü ve bu kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi ve sorumluluğunu karşılaması dışında hiçbir amaçla kullanılamaz. Fon mal varlığı rehnedilemez veya teminat gösterilemez. Aksine yapılan işlem pay sahipleri bakımından hükümsüzdür. Fon üçüncü şahıslar tarafından haczedilemez.

b) Yönetici banka fonun portföyünden, fonda yönetici bankanın portföyünden borsaya kote edilmiş olanlar dışında menkul kıymet satın alamayacağı gibi fonda hiçbir nedenle yönetici bankanın hisse senedi ve tahvillerini ve başka fonların katılma belgelerini satın alamaz.

c) Yönetici banka fon portföyüne, sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olan hissedarlarının (kamu kuruluşları dışında) İdare Meclisi başkan ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı ayrı

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Maliye Bakanlığı, gerektiğinde fon içtüzüğüne fonun alabileceği menkul kıymetlerin belli borsalarda kote edilmiş veya alınıp satılır olmasını ya da gerekli gördüğü diğer hususlarda şart konulmasını isteyebilir.

İçtüzüğün Tescili ve Değiştirilmesi :

MADDE 38. — Maliye Bakanlığı tarafından uygun görülen fon içtüzüğü, yönetici bankanın merkezinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur.

Fon içtüzüğünde belirtilen fon tutarının artırılması ve süresinin uzatılması Maliye Bakanlığının izni ile yapılır ve yukarıda belirtilen şekilde tescil ve ilan olunur. Bunlar dışında Fon içtüzüğünde değişiklik, bankanın haklı nedenlere dayanarak yapacağı talep üzerine, merkezinin bulunduğu yerin Ticaret Mahkemesi kararı ile yapılabilir. Mahkemeye başvurmadan önce içtüzük değişikliği hakkında Maliye Bakanlığından uygun görüş alınması gerekir. Mahkeme, gerekli görürse katılma belgesi sahiplerine bir ay ara ile iki kez ilan etmek suretiyle belirleyeceği gün ve saatte değişikliğe karşı olanların dinleneceklerini bildirir. Karşı olanlar, sözkonusu güne kadar görüşlerini yazılı olarak da mahkemeye verebilirler.

Mahkemenin vereceği karar ilan edilir. Değişiklik yapılmışsa ticaret siciline tescil olunur.

Fonun Oluşması ve Katılma Belgelerinin Halka Aız :

MADDE 39. — Kurucu banka, yatırım fonunun kurulması için içtüzükte öngörülen fon tutarı kadar avans tahsis eder. Bu avans ile menkul kıymetler portföyü oluşturulur ve katılma belgeleri çıkarılarak halka arz edilir. Banka, katılma belgelerinin satış hasılatından fona verdiği avansı geri alır.

Katılma Belgesi :

MADDE 40. — Katılma belgesi, belge sahibinin yönetici bankaya karşı sahip olduğu hakları taşıyan ve fona kaç hisse ile katıldığını gösteren kıymetli evrak niteliğinde bir senet olup emre veya hamiline yazılı olarak düzenlenebilir.

Katılma belgesinin itibari değeri söz konusu olmayıp ihraç veya geri satın alınma değeri, ihracı veya satın alınması gününde, fon içtüzüğündeki ilkelere göre tespit edilecek rayiç değeri üzerinden, belgenin temsil ettiği pay sayısına göre hesaplanır.

Fon tutarı artırılmak suretiyle çıkarılacak yeni tertip katılma belgelerinin değeri çıkarma günündeki fon rayiç değeri, tedavüldeki katılma belgelerinin temsil ettikleri tüm hisselerin sayısına bölünerek hesaplanır.

İlk katılma belgelerinin ihracı sırasında katılma payı sayısı, bir payın ihraç değeri 50.000 lirayı geçmeyecek şekilde tespit edilir.

Katılma paylarının ihraç ve geri satın alınma değerleri, Kurul tarafından belirtilecek şekilde halka ilan edilir.

Katılma belgesinde fon içtüzüğünün tam metninin ve bankanın yetkili imzalarının bulunması şarttır.

Katılma belgesi, ancak temsil ettiği değerlerin tam olarak nakden ödenmesi şartıyla satılabilir.

Yönetim İlkeleri :

MADDE 41. — a) Yatırım fonunun mal varlığı, yönetici bankanın fon içtüzüğü ve bu Kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi ve sorumluluğunu karşılaması dışında hiçbir amaçla kullanılamaz. Fon mal varlığı rehnedilemez veya teminat gösterilemez. Aksine yapılan işlem, pay sahipleri bakımından hükümsüzdür. Fon üçüncü şahıslar tarafından haczedilemez.

b) Yönetici banka fonun portföyünden, fon da yönetici bankanın portföyünden borsaya kote edilmiş olanlar dışında menkul kıymet satın alamaz. Fon, hiçbir nedenle yönetici bankanın hisse senedi ve tahvilini ve başka fonların katılma belgelerini satın alamaz.

c) Yönetici banka fon portföyüne, sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olan kamu kuruluşları dışındaki hissedarlarının; idare meclisi başkan ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı

(Hükümetin Teklifi)

ya da birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıkların menkul kıymetlerini alamaz. Yönetici bankanın iştiraklerince çıkarılmış menkul kıymetlerin toplamı fon portföyünün % 20'sini geçemez.

d) Yönetici banka, fon hesabına borsa rayicinin üstünde menkul kıymet satın alamaz ve fona ait kıymetleri bu fiyatın altında satamaz.

e) Katılma belgelerinin satışı sırasında alıcılara, fon içtüzüğü ya da başka belgelerle, payların değerini etkileyecek önemli hususlarda yapılan yazılı açıklamaların doğruluğundan yönetici banka ve aracılar birlikte sorumludurlar. Bu açıklamalarla kendisine katılma payının değerinin yanlış takdirine neden olacak nitelikte bilgi verilen alıcı, belge karşılığında ödediği paranın cari iskonto haddi üzerinden işlemiş faizi ile birlikte geri verilmesini isteyebilir.

f) Katılma belgesi sahipleri belgenin günlük rayiç fiyattan geri satın alınmasını her zaman isteyebilirler. Maliye Bakanlığı olağanüstü hallerde fonun bu yükümlülüğünün sınırlı bir süre için geriye bırakılmasına karar verebilir.

g) Yönetici banka, yalnız istisnai hallerde ve fon varlığının % 10'unu geçmemek üzere, fon hesabına kredi alınmasına Yüksek Kuruldan izin isteyebilir. Bu kredinin alınması ve geri ödenmesi hakkında Yüksek Kurula bilgi verilir.

h) Fon kıymetleriyle ilgili oy hakları bankanın yetkili temsilcileri tarafından kullanılır. Banka, istisnai hallerde ve yazılı talimat vermek suretiyle bu hususta başkasına yetki verebilir.

ı) Banka birden fazla fon kurup yönetebilir.

Banka yönettiği her fonun varlıklarını kendi varlıklarından ayrı ve özel hesaplarda izlemek ve bunlar için ayrı muhasebe tutmakla yükümlüdür.

Hesap Raporu ve Kamuya Açıklama

MADDE 43. — Yönetici banka her hesap döneminin bitiminden itibaren 3 ay içinde fonun durumu, portföyün terkihi ve dönem içindeki gelişmesini belirten bir hesap raporu hazırlar ve Yüksek Kurula verir.

Banka fonun yıllık hesap raporunun bir özetini ilan etmekle yükümlüdür. Bu ilanda fonun giderler ve hâsılat hesabı özetinin, portföyündeki menkul kıymetlerin cins, miktar ve değerlerinin, fonun diğer hesap ve paralarının durumunun, hesapların bir yıl önceki durumları ile birlikte gösterilmesi dönem içinde ihraç edilen ve geri alınan katılma belgesi sayılarının belirtilmesi zorunludur.

Fon İçtüzüğünün Değiştirilmesi

MADDE 44. — Fon içtüzüğü, bankanın haklı nedenlere dayanarak yapacağı talep üzerine merkezinin bulunduğu yerin Ticaret Mahkemesi kararı ile değiştirilebilir. Mahkemeye başvurmadan önce içtüzük değişikliği hakkında Maliye Bakanlığından uygun görüş alınması gerekir. Mahkeme, gerekli görürse katılma belgesi sahiplerine bir ay ara ile iki kez ilan etmek suretiyle değişikliğe karşı olanların belirleyeceği gün ve saatte dinleneceklerini bildirir. Karşı olanlar söz konusu güne kadar karşı görüşlerini yazılı olarak da mahkemeye verebilirler.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

ayrı ya da birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıkların menkul kıymetlerini alamaz. Yönetici bankanın iştiraklerince çıkarılmış menkul kıymetlerin toplamı, fon portföyünün % 20'sini geçemez.

d) Yatırım fonları, portföy değerlerinin % 20'sinden fazlasını bir ortaklığın menkul kıymetlerine yatıramazlar. Bu sınır, portföy değerinin değişmesi veya opsiyon haklarının kullanılması nedeniyle aşıldığı takdirde, fazla kısmın en geç altı ay içinde tasfiyesi gerekir. Belirtilen süre içinde elden çıkarmanın imkânsız olduğu veya büyük zarar doğuracağının belgelenmesi halinde süre Kurul tarafından uzatılabilir.

Yatırım fonları, hiçbir ortaklıkta sermayenin ya da tüm oy haklarının % 10'undan fazlasına sahip olamazlar.

e) Yönetici banka, fon hesabına borsa rayiç değerinin üstünde menkul kıymet satın alamaz ve fona ait kıymetleri borsa rayiç değerinin altında satamaz.

f) Katılma belgelerinin satışı sırasında, fon içtüzüğü ya da başka belgelerle, payların değerini etkileyecek önemli hususlarda alıcılara yapılan yazılı açıklamaların doğruluğundan yönetici ve aracı bankalar birlikte sorumludurlar. Bu açıklamalarla kendisine katılma payının değerinin yanlış takdirine neden olacak nitelikte bilgi verilen alıcının istemesi halinde, belge karşılığında ödediği para, cari iskonto haddi üzerinden işlemiş faizi ile birlikte geri verilir.

g) Katılma belgesi sahipleri, belgenin günlük rayiç fiyattan geri satın alınmasını her zaman isteyebilirler. Maliye Bakanlığı, olağanüstü hallerde fonun bu yükümlülüğünün sınırlı bir süre için geriye bırakılmasına karar verebilir.

h) Yönetici banka, ancak istisnai hallerde ve fon varlığının % 10'unu geçmemek üzere, fon hesabına kredi alınması için Kuruldan izin isteyebilir. Bu kredinin alınması ve geri ödenmesi hakkında Kurula bilgi verilir.

ı) Fon portföyündeki menkul kıymetlerle ilgili oy hakları bankanın yetkili temsilcileri tarafından kullanılır. Banka, istisnai hallerde ve yazılı talimat vermek suretiyle bu hususta başkasına yetki verebilir.

i) Banka birden fazla fon kurup yönetebilir. Banka, yönettiği her fonun varlıklarını kendi varlıklarından ayrı ve özel hesaplarda izlemek ve bunlar için ayrı muhasebe tutmakla yükümlüdür.

j) Kurulacak Menkul Kıymetler Yatırım Fonlarının tutarı, bankanın ödenmiş sermaye ve yedek akçelerinin toplamını aşamaz.

Hesap Raporu ve İlanı :

MADDE 42. — Yönetici banka, her hesap döneminin bitiminden itibaren 3 ay içinde fonun durumu, portföyün terkibi ve dönem içindeki gelişmesini belirten bir hesap raporu hazırlar ve Kurul'a verir.

Banka, fonun yıllık hesap raporunun bir özetini ilan etmekle yükümlüdür. Bu ilanda, fonun giderler ve hâsılât hesabı özetinin, portföyündeki menkul kıymetlerin cins, miktar ve değerlerinin, fonun diğer hesap ve para durumunun, bir yıl önceki durumları ile birlikte gösterilmesi; dönem içinde ihraç edilen ve geri alınan katılma belgesi sayılarının belirtilmesi zorunludur.

(Hükümetin Teklifi)

Bankanın İflası veya Tasfiyesi

MADDE 45. — Yönetici bankanın iflası veya tasfiyesi halinde Maliye Bakanlığı yatırım fonunun yönetim ve muhafazasını uygun göreceği başka bir bankaya verebilir.

Yönetici bankanın iflas veya tasfiye kararından itibaren 15 gün içinde fonun yönetimini devralacak bir bankanın bulunmaması veya Maliye Bakanlığının mevcut şartlar altında fonun devamını katılma belgesi sahiplerinin yararına uygun görmemesi halinde fon infisah eder.

Fonun Sona Ermesi

MADDE 46. — Yatırım fonu aşağıdaki nedenlerle sona erer.

a) Fon içtüzüğünde bir süre öngörülmüş ise bu sürenin bitmesi ile;

b) Fon içtüzüğü süresiz ise bankanın Maliye Bakanlığının görüşünü aldıktan sonra 6 ay öncesinden fesih ilân etmesi ile;

c) Bankanın her zaman haklı nedenlere dayanarak merkezinin bulunduğu yerin Ticaret Mahkemesinden fesih talebinde bulunması üzerine mahkemenin Maliye Bakanlığının görüşünü aldıktan sonra vereceği karar ile;

d) Bu Kanunun 45 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki neden ile;

Fon mal varlığı fon içtüzüğündeki ilkelere göre tasfiye edilir ve tasfiye bakiyesi katılma belgesi sahiplerine payları oranında dağıtılır.

Fesih anından itibaren hiçbir katılma belgesi ihraç edilemez ve geri alınamaz.

Sınırlamalar

MADDE 47. — Menkul Kıymetler Yatırım ortaklıkları çıkarılmış sermaye ve yedek akçeleri toplamının, yatırım fonları portföy değerlerinin % 10'dan fazlasını bir tek ortaklığın hisse senedi ve tahvillerine yatırmazlar. Bu sınırlama portföy değerinin azalması veya opsiyon haklarının kullanılması nedeniyle geçici bir süre için aşılabılır. Bu takdirde fazla kısmın en geç altı ay içinde tasfiyesi gerekir.

Yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları, hiçbir ortaklıkta sermayenin % 5'inden fazla pay sahibi ve tüm oy haklarının % 5'inden fazla oy hakkı sahibi olamazlar.

Yatırım ortaklıkları çıkarılmış sermayelerinin % 10'undan fazla borçlanamazlar.

BÖLÜM : VI

Denetim

Denetime Yetkililer

MADDE 48. — 12 nci madde kapsamına giren ortaklıklar ile sermaye piyasasındaki yardımcı kuruluşların işlem ve hesapları Yüksek Kurulca tayin olunan denetçiler tarafından denetlenir.

Yüksek Kurulun lüzum görmesi ve bunun Maliye Bakanlığınca uygun görülmesi halinde, bu denetim, Maliye Bakanı tarafından görevlendirilecek Maliye müfettişleri, hesap uzmanları ve bankalar yeminli murakıpları marifetiyle de yapılabilir.

Maliye Bakanı, gerektiğinde Yüksek Kurulun talebi olmaksızın da bu denetlemeleri yaptırabilir.

Tedbirler

MADDE 49. — a) 48 nci madde gereğince yapılan denetlemeler sonunda, aracı kurumların, kanun ve işletme amaç ve ilkelerine aykırı durum ve işlemleri dolayısıyla mali durumlarının ciddi surette zayıflamakta olduğu tespit olunduğu takdirde, 52 nci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, Yüksek Kurulca uygun bir

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

Bankanın İflası veya Tasfiyesi :

MADDE 43. — Yönetici bankanın iflası veya tasfiyesi halinde Maliye Bakanlığı, yatırım fonunun yönetim ve muhafazasını uygun göreceği başka bir bankaya verebilir.

Yönetici bankanın iflas veya tasfiye kararından itibaren 15 gün içinde fonun yönetimini devralacak bir bankanın bulunmaması veya Maliye Bakanlığının mevcut şartlar altında fonun devamını katılma belgesi sahiplerinin yararına uygun görmemesi halinde fon sona erer.

Fonun Sona Ermesi :

MADDE 44. — Yatırım fonu 43 ncü maddenin 2 nci fıkrasındaki durumdan başka aşağıdaki nedenlerle sona erer.

- a) Fon İçtüzüğünde bir süre öngörülmüş ise bu sürenin bitmesi,
- b) Fon İçtüzüğü süresiz ise bankanın Maliye Bakanlığının görüşünü aldıktan sonra 6 ay öncesinden feshi ihbar etmesi,
- c) Bankanın, haklı nedenlere dayanarak merkezinin bulunduğu yerin Ticaret Mahkemesinden fesih talebinde bulunması üzerine mahkemenin Maliye Bakanlığının görüşünü aldıktan sonra karar vermesi.

Fon mal varlığı fon içtüzüğündeki ilkelere göre tasfiye edilir ve tasfiye bakiyesi katılma belgesi sahiplerine payları oranında dağıtılır.

Fesih anından itibaren hiçbir katılma belgesi ihraç edilemez ve geri alınamaz.

BÖLÜM - VI

Denetim ve Cezai Sorumluluk

Denetime Yetkililer :

MADDE 45. — 11 nci madde kapsamına giren ortaklıklar ile sermaye piyasasındaki yardımcı kuruluşların bu Kanundan doğan işlem ve hesapları Kurulca tayin olunan denetçiler tarafından denetlenir.

Kurulun lüzum görmesi ve bunun Maliye Bakanlığınca uygun görülmesi halinde, bu denetim, Maliye Bakanı tarafından görevlendirilecek Maliye müfettişleri, hesap uzmanları ve bankalar yeminli murakıpları marifetiyle de yapılabilir.

Maliye Bakanı, gerektiğinde Kurulun talebi olmaksızın da bu denetlemeleri yaptırabilir.

Tedbirler :

MADDE 46. — a) 45 nci madde gereğince yapılan denetlemeler sonunda, aracı kurumların, kanun ve işletme amaç ve ilkelerine aykırı durum ve işlemleri dolayısıyla mali durumlarının ciddi surette zayıflamakta olduğu tespit olunduğu takdirde, 49 ncü madde hükmü saklı kalmak kaydıyla Kurul tarafından uygun bir süre

(Hükümetin Teklifi)

süre verilerek, kanun ve işletme amaç ve ilkelerine uygunluğun sağlanması ve mali durumun güçlendirilmesi istenebilir.

Verilen süre içinde, aracı kurum tarafından gerekli tedbirlerin alınmadığı veya mali durumun taahhütlerini karşılayamayacak kadar zayıflamış olduğu tespit olunduğu takdirde, Yüksek Kurul kurumun borsa bankerliği belgesini iptal etmeye yetkilidir.

Maliye Bakanı, borsa bankerliği belgesi iptal olunan aracı kurumun tedricen tasfiyesine Yüksek Kurulun teklifi üzerine karar verebilir.

b) Tedrici tasfiyeye tabi tutulan aracı kurumların tasfiyeleri Maliye Bakanının belirleyeceği bir banka tarafından yürütülür.

Tedricen tasfiye karar ve işlemlerinde Türk Ticaret Kanunu, İcra ve İflas Kanunu ve diğer mevzuatın tasfiye ile ilgili hükümleri uygulanmaz.

Tasfiyeye giren kurumların aktifleri öncelikle taahhütlü satışlardan doğan yükümlülüklerinin karşılanmasına tahsis olunur. Bu yükümlülüklerin tasfiye sonucu beklenmeden yerine getirilmesi için (c) bendinde belirtilen fondan ihtiyaç oranında avans verilir.

Fon, verilen bu avanslar dolayısıyla tasfiye halindeki kurumun bütün aktifleri üzerinde imtiyazlı alacaklı sıfatını kazanır. Maliye Bakanı, fon adına aracı kurumun iflasını isteyebilir.

Fondan karşılanan taahhütlü satış yükümlülükleri ve tasfiye giderlerinin kurumun aktifleri ile karşılanamayan kısmı nihai ve kati açık olarak fon tarafından yüklenilir.

c) Haklarında tedricen tasfiye kararı verilen aracı kurumların kati ve nihai açıklarının karşılanması için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde bir fon kurulmuştur.

Aracı kurumlar, yıl sonları itibariyle taahhütlü satışlarının tutarının binde biri oranında bir meblağı ertesi yılın beşinci ayı sonuna kadar bu fona yatırmaya mecburdurlar.

Kurumların fona ödemekle yükümlü oldukları tutarlar Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde gider sayılır.

d) Kanuna ve işletme amaç ve ilkelerine aykırı işlemleri sebebiyle aracı kurumun iflasına sebep olan Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile 1 nci derece imzaya yetkili yöneticilerinin Maliye Bakanlığının talebi üzerine iflasına mahkemece karar verilebilir. Ve haklarında İcra ve İflas Kanununun 5, 6 ve 7 nci babları hükümleri uygulanır.

BÖLÜM : VII

Cezai Sorumluluk ve Usul Hükümleri

Çeşitli Suçlar ve Cezalar

MADDE 50. — Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde :

- a. (1) Bu Kanun hükümleri gereğince hazırlanacak izahname, sirküler, katılma belgesi gibi belgelerde ve menkul kıymetlerin satışı ile ilgili olarak halka yapılacak yazılı açıklama ve ilanlarda, menkul kıymetin değerini etkileyecek önemli hususlarda gerçeğe aykırı beyanda bulunan veya noksan bilgiler veren kurucu, yönetici ve müdürler ile aracı kurum ve bankaların sorumluları,
- (2) Bu Kanuna göre görevlendirilecek denetim görevlilerinin görevleri gereği istedikleri bilgileri vermeyen veya gerçeğe aykırı olarak verenler, defter ve belgeleri bu görevlilere göstermeyen, vermeyen, incelenmesine engel olan, saklayan veya yok edenlerle, bu kanuna göre Yüksek Kurul tarafından istenecek bilgi ve belgeleri vermeyen veya gerçeğe aykırı olarak verenler,
- (3) Bu Kanunun 4 ncü maddesi, 7 nci maddesinin üçüncü fıkrası, 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası, 27 nci maddesinin (a) bendi, 30 ncü maddesinin (b) bendi, 32, 33 ve 34 ncü maddeleri, 35 nci maddesinin (c) bendi, 36 ncü maddesinin 3 ve 4 ncü fıkraları, 37 nci maddesi, 46 ncü maddesinin son fıkrası ve 49 ncü maddesinin (c) bendi hükümlerine aykırı hareket edenler, Altı aydan iki yıla kadar hapis ve elli bin liradan beşyüz bin liraya kadar ağır para cezası ile,

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

verilerek, kanun ve işletme amaç ve ilkelerine uygunluğun sağlanması ve mali durumun güçlendirilmesi istenebilir.

Verilen süre içinde, aracı kurum tarafından gerekli tedbirlerin alınmadığı veya mali durumun taahhütlerini karşılayamayacak kadar zayıflamış olduğu tespit olunduğu takdirde, Kurul, kurumun borsa bankerliği belgesini iptal etmeye yetkilidir.

Maliye Bakanı, borsa bankerliği belgesi iptal olunan aracı kurumun tedricen tasfiyesine Kurulun teklifi üzerine karar verebilir.

b) Tedrici tasfiyeye tabi tutulan aracı kurumların tasfiyeleri Maliye Bakanının belirleyeceği bir banka tarafından yürütülür.

Tedricen tasfiye karar ve işlemlerinde, Türk Ticaret Kanunu, İcra ve İflas Kanunu ve diğer mevzuatın tasfiye ile ilgili hükümleri uygulanmaz.

Tasfiyeye giren kurumların aktifleri öncelikle taahhütlü satışlardan doğan yükümlülüklerinin karşılanması-na tahsis olunur. Bu yükümlülüklerin tasfiye sonucu beklenmeden yerine getirilmesi için (c) bendinde belirtilen fondan ihtiyaç oranında avans verilir.

Fon, verilen bu avanslar dolayısıyla tasfiye halindeki kurumun bütün aktifleri üzerinde imtiyazlı alacaklı sıfatını kazanır. Maliye Bakanı, fon adına aracı kurumun iflasını isteyebilir.

Fondan karşılanan taahhütlü satış yükümlülükleri ve tasfiye giderlerinin kurumun aktifleri ile karşılanamayan kısmı, nihai ve kati açık olarak fon tarafından yüklenilir.

c) Haklarında tedricen tasfiye kararı verilen aracı kurumların kati ve nihai açıklarının karşılanması için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde bir fon kurulmuştur.

Aracı kurumlar, yıl sonları itibarıyla taahhütlü satışlarının tutarının binde biri oranında bir meblağı ertesi yılın beşinci ayı sonuna kadar bu fona yatırmaya mecburdurlar.

Kurumların fona ödemekle yükümlü oldukları tutarlar Kurumlar Vergisi matrahının tespitinde gider sayılır.

d) Kanuna, işletme amaç ve ilkelerine aykırı işlemleri sebebiyle aracı kurumun iflasına sebep olan Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri ile 1 nci derece imzaya yetkili yöneticilerinin Maliye Bakanlığının talebi üzerine iflasına mahkemece karar verilebilir ve haklarında İcra ve İflas Kanununun 5, 6 ve 7 nci babları hükümleri uygulanır.

Cezai Sorumluluk :

MADDE 47. — Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde;

a. (1) Bu Kanun hükümleri gereğince hazırlanacak izahname, sirküler, katılma belgesi gibi belgelerde ve menkul kıymetlerin arz ve satışı ile ilgili olarak halka yapılan yazılı açıklama ve ilanlarda, menkul kıymetlerin değerini etkileyecek önemli hususlarda gerçeğe aykırı veya noksan bilgi verenler,

(2) Bu Kanuna göre Maliye Bakanlığı ve Kurul tarafından istenecek bilgileri vermeyen veya gerçeğe aykırı olarak verenlerle; görevlendirilecek denetim görevlilerinin istedikleri bilgileri vermeyen veya gerçeğe aykırı olarak verenler, defter ve belgeleri bu görevlilere ibraz etmeyen, saklayan, yok eden veya bunların görevlerini yapmalarını engelleyenler,

(3) Bu Kanunun 4 ncü maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları, 15 nci maddesinin 3 ncü fıkrası, 25 nci maddesinin (a) bendi, 28 nci maddesinin (b) bendi, 31 ve 32 nci maddeleri, 34 ncü maddesinin 5 nci fıkrası, 35 nci maddesinin 2 nci fıkrası, 36 ncı maddesi, 44 ncü maddesinin son fıkrası, 46 ncı maddesinin (c) bendi hükümlerine aykırı hareket edenler,

Filil önem ve mahiyetine göre ayrı ayrı veya birlikte hükmolunmak üzere yüzbin liradan bir milyon liraya kadar ağır para cezası ve 1 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile,

(Hükümetin Teklifi)

b. Bu Kanunun 8, 9, 10 ve 11 nci maddeleri, 12 nci maddesinin ikinci fıkrası, 18 nci maddesi, 35 nci maddesinin (d), (e), (f) ve (g) bentleri 41 nci maddesinin son fıkrası, 42 nci maddesi, 43 ncü maddesinin son fıkrası ve 47 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler,

Kırkbin liradan ikiyüz elli bin liraya kadar ağır para cezası ile,

c. Bu Kanunda yazılı yetkilere dayanılarak çıkarılan yönetmelik veya tebliğlere genel ve özel nitelikteki kararlara, standart formlara, idari emir ve yasaklara aykırı hareket edenler, yirmi bin liradan elli bin liraya kadar ağır para cezası ile

Cezalandırılırlar.

Çeşitli Kişilerin Sorumluluğu

MADDE 51. — Menkul kıymetleri halka satılan anonim ortaklıklar ile aracı kurumlar ve yatırım ortaklarının yönetim kurulu üyeleri ile denetçileri, müdür ve diğer personeli ve yatırım fonu temsilcileri ile sorumlularının ortaklığın veya fonun paraları ve diğer malları ile hisse senetleri, tahvilleri, defter, evrak, dosya, kayıt ve diğer belgeleri üzerinde işledikleri suçların genel hükümlere göre belirlenen cezaları yarı oranında artırılarak hükmolunur.

Usul Hükümleri

MADDE 52. — Bu Kanunun 50 nci maddesinde yazılı suçlardan dolayı kovuşturma yapılması Yüksek Kurulun teklifi üzerine Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Bakanlık aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır.

Bu kanunda suç sayılan fiillere başka şekilde muttali olan Cumhuriyet Savcıları Maliye Bakanlığı veya Yüksek Kurulu haberdar ederek durumun incelenmesini isteyebilirler.

Cumhuriyet Savcıları kovuşturmaya mahal olmadığına karar verirlerse Bakanlık Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir.

Bu kanunda yazılı suçlarla ilgili davalar mahkemelerce acele işlerden sayılır ve öncelikle karara bağlanır.

BÖLÜM : VIII

Uygulama ve Yürürlük Hükümleri

Istisnalar ve Saklı Hükümler

MADDE 53. — Bankalar hakkında Bankalar Kanunu ve özel kanunlarındaki hükümler uygulanır. Ancak, Bankalar bu kanunun V'nci bölümünde düzenlenen faaliyetlerde bulundukları takdirde, bu faaliyetleri ile sınırlı olmak üzere, bu kanun hükümlerine tabi olurlar.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile Sigorta Şirketlerinin Murakabesi Hakkında Kanun Hükümleri saklıdır.

MADDE 54. — Özel Kanunla kurulmuş anonim ortaklıklarla ilgili hükümler saklıdır.

12 . 3 . 1964 tarih ve 440 sayılı Kanuna tabi bankaların bu kanun gereğince aracı sıfatıyla hisse senedi alım satımlarında sözü geçen kanunun 4 ncü maddes hükmü uygulanmaz.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

b. Bu Kanunun 7, 8, 9, 10, 11 nci maddeleri, 14 ncü maddesinin 2 nci fıkrası, 16 ncı maddesi, 34 ncü maddesinin 6, 7, 8, 9 ve 10 ncü fıkraları, 40 ncü maddesinin 5, 6 ve 7 nci fıkraları, 41 ve 42 nci maddeleri ile bu Kanunda yazılı yetkilere dayanarak çıkarılan yönetmelik ve tebliğlere, genel ve özel nitelikteki kararlara, standart ve formlara, idari emir ve yasaklara aykırı hareket edenler,

50 bin liradan 500 bin liraya kadar ağır para cezası ile,

Cezalandırılırlar.

Cezaların Artırılması :

MADDE 48. — Menkul kıymetleri halka satılan anonim ortaklıklar ile aracı kurumlar ve yatırım ortaklıklarının yönetim kurulu üyeleri ile denetçileri, müdür ve diğer personeli ve yatırım fonu temsilcileri ile sorumlularının ortaklığın veya fonun paraları ve diğer malları ile hisse senetleri, tahvilleri, defter, evrak, dosya, kayıt ve diğer belgeleri üzerinde işledikleri suçların genel hükümlere göre belirlenen cezaları yarı oranında artırılarak hükmolunur.

Usul Hükümleri :

MADDE 49. — Bu Kanunun 47 nci maddesinde yazılı suçlardan dolayı kovuşturma yapılması, Kurulun teklifi üzerine Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Bakanlık aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır.

Bu Kanuna aykırı fiillerin işlendiğine dair bilgi edinen Cumhuriyet Savcıları Maliye Bakanlığını haberdar ederek durumun incelenmesini isteyebilirler.

Cumhuriyet Savcıları kovuşturmaya mahal olmadığına karar verirlerse Maliye Bakanlığı kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre itiraza yetkilidir.

Bu Kanunda yazılı suçlarla ilgili davalar mahkemelerce acele işlerden sayılır ve öncelikle karara bağlanır.

BÖLÜM - VII

Çeşitli Hükümler

Saklı Hükümler ve İstisnalar :

MADDE 50. — a) Bankalar bu Kanunun V nci bölümünde düzenlenen faaliyetlerde bulundukları takdirde, söz konusu faaliyetleri ile sınırlı olmak üzere, bu Kanun hükümlerine tabi olurlar.

b) Özel kanunla kurulmuş anonim ortaklıklarla ilgili hükümler saklıdır.

c) 12.3.1964 tarih ve 440 sayılı Kanuna tabi bankaların bu Kanun gereğince aracı sıfatıyla hisse senedi alım satımlarında, sözü geçen Kanunun 4 ncü maddesi hükmü uygulanmaz.

d) 1211 sayılı TC Merkez Bankası Kanunu ile 7397 sayılı Sigorta Şirketlerinin Murakabesi Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

(Hükümetin Teklifi)

Çeşitli Hükümler

1447 Sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanununda Değişiklik

MADDE 55. — 1447 sayılı Kanunun 25 ve 43 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 25. — Devlet, vilayet ve belediyelerle Hükümetin kefalet ettiği sair müesseselerin esham tahvil-leri ile her türlü Hazine bonolarının Maliye Bakanlığının iş'arı üzerine borsa kotuna alınması mecburidir.»

«Madde 43. — Acenteler alım ve satımı bir kurtaj mukabilinde yaparlar. Kurtaj tarifesini Maliye Ba-kanlığı tespit eder.»

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Yüksek Kurulun aylık ve ücretleri ve daire hizmetleriyle ilgili 1981 yılı giderleri 1981 yılı Maliye Bakanlığı Bütçesinin ihtiyat tertibinden karşılanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olup kanunun 12 nci madde-sindeki nitelikleri haiz anonim ortaklıklar da bu kanun hükümlerine tabidir. Yüksek Kurul bu kanuna göre gerekli şartların yerine getirilmesi için bu ortaklıklara belli bir süre verebilir.

Yukarıdaki fıkra da belirtilen ortaklıkların esas sözleşmelerini bu kanun hükümlerine uygun hale getir-mek için yapacakları genel kurullar, adi genel kurulların usul ve çoğunluğuna göre toplanır ve karar verir.

Yüksek Kurulun bu madde gereğince tanıdığı süre içinde esas sözleşmelerini bu kanuna uygun hale getir-meyen anonim ortaklıkların bu kanuna aykırı bulunan esas sözleşme hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — a) Bu Kanunun yayım tarihinde faaliyette bulunan ve Kanunun yürürlük tarihine kadar faaliyete geçecek olan araçların yürürlük tarihine tekaddüm eden 3 ay içinde bu Kanununa göre borsa bankerliği belgesi isteminde bulunmaları ve Kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde durumlarını bu Kanun hükümlerine intibak ettirmeleri zorunludur.

Durumlarını bu süre içinde bu Kanun hükümlerine intibak ettirmeyen aracı kurumların borsa bankerliği bel-geleri iptal olunur.

b) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş yatırım fonlarının bu Kanun hükümlerine göre bir fon tüzüğü kabul ederek bir banka yönetiminde faaliyette bulunabilmeleri için Maliye Bakanlığınca Kanu-nun yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere ve iki yılı aşmamak kaydıyla uygun bir süre verilebilir. Bu süre içinde statü değişikliğini gerçekleştirmeyen fonlar infisah eder.

İnfisah eden fonlar Yüksek Kurulun teklifi üzerine Maliye Bakanlığınca belirtilen bir milli banka tarafın-dan tasfiye edilir ve tasfiye edilen fonların aktifleri öncelikle tasarruf sahiplerinin haklarının karşılanmasına tahsis olunur.

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

1447 Sayılı Menkul Kıymetler ve Kambyo Borsaları Kanununda Değişiklik :

MADDE 51. — 1447 sayılı Kanunun 4, 25, 26 ve 43 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. — Borsa azaları asli ve kayıtlı olmak üzere iki kısımdır.

Asli aza, acentelerden ibarettir. Kayıtlı aza, coberler (kendi hesabına menkul kıymet alıp satanlar), bankalar, aracı kurumlar, menkul kıymetler yatırım ortaklıkları, bankerler, sarraflar, kulisyerler (borsa kulislerinde bulunup acentelere alım satım emri verenler) ve senetleri borsada kayıtlı şirketlerdir.

Madde 25. — Devlet, vilayet ve belediyelerle hükümetin kefalet ettiği sair müesseselerin esham ve tahvil-leri ile her türlü Hazine bonolarının Maliye Bakanlığının işarı üzerine borsa kotuna alınması mecburidir.

Esham ve tahvillerin borsa kotuna alınmasına borsa meclisleri karar verir. Yabancı esham ve tahvillerin borsa kotuna alınabilmesi için Maliye Bakanlığının izni gerekir.

Madde 26. — Borsa kotunda bulunmayan esham ve tahviller üzerine borsada iş yapılması, borsada kayıtlı olmayan kişi ve kuruluşların menkul kıymet alım ve satımını meslek edinmeleri ve borsada kayıtlı olanların da bu işlemleri borsa dışında yapmaları veya fiyatlarını borsanın dışında teşekkül ettirmeleri yasaktır.

Bu yasağa uymayanlar Sermaye Piyasası Kanununun 47 nci maddesinin (a) fıkrasına göre cezalandırılırlar.

Madde 43. — Acenteler alım ve satımı bir kurtaj mukabilinde yaparlar. Kurtaj tarifesini Maliye Bakanlığı tespit eder.

Geçici Hükümler :

GEÇİCİ MADDE 1. — Kurulun aylıkları, ücretleri ve daire hizmetleriyle ilgili 1981 yılı giderleri 1981 yılı Maliye Bakanlığı bütçesinin ihtiyat tertibinden karşılanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olup, Kanunun 11 nci maddesindeki nitelikleri haiz anonim ortaklıklar da bu Kanun hükümlerine tabidir. Kurul, bu Kanuna göre gerekli şartların yerine getirilmesi için söz konusu ortaklıklara 1 yılı aşmamak üzere süre verebilir.

Yukarıdaki fıkra da belirtilen ortaklıkların esas sözleşmelerini bu Kanun hükümlerine uygun hale getirmek için yapacakları genel kurullar, olağan genel kurulların usul ve çoğunluğuna göre toplanır ve karar verir.

Esas sözleşmelerini tanınan süre içinde Kanuna uygun hale getirmeyen anonim ortaklıkların bu Kanuna aykırı bulunan esas sözleşme hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — a) Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce aracılık faaliyetinde bulunanlar, Kurula bildirmek kaydıyla, faaliyetlerine bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren birinci yıl sonuna kadar devam edebilirler.

Bu süre içinde kuruluş şartları ile faaliyetlerini Kanun hükümlerine uygun hale getirerek borsa bankerliği belgesi almak zorundadırlar.

Borsa bankerliği belgesi için başvuruların bir yıllık sürenin bitiminden en geç iki ay önce yapılması gerekir.

Yukarıdaki esaslara göre borsa bankerliği belgesi alanlar önceden girdikleri bu Kanuna aykırı düşen taahhütlerini; borsa bankerliği belgesi için başvurmayanlar veya belge verilmesi uygun görülmeyenler ise önceden girdikleri taahhütlerinin tümünü Kurul tarafından tanınacak süreler içinde tasfiye etmek zorundadırlar.

Borsa bankerliği belgesi almış olup da önceden girdikleri bu Kanuna aykırı taahhütlerini tanınan süre içinde tasfiye etmeyen aracı kurumların borsa bankerliği belgeleri iptal olunur.

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösteren menkul kıymetler yatırım ortaklıkları Kurul tarafından tanınacak süre sonuna kadar faaliyetlerine devam edebilirler. Bunlar esas sözleşmelerini ve taahhütlerini tanınan süre içinde bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar. Uyum sağlamayan ortaklıklar hakkında Kurulun teklifi üzerine Maliye Bakanlığınca fesih davası açılır.

(Hükümetin Teklifi)

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun 31 nci maddesinde yazılı düzenleme Kanunun yayım tarihinden itibaren 6 ay içinde yapılır.

GEÇİCİ MADDE 5. — Aracı kurumlar, evvelce girdikleri bu Kanuna aykırı düşen taahhütlerini Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 yıl içinde tasfiye etmek zorundadırlar.

Bu taahhütlerini belirtilen süre içinde tasfiye etmeyen aracı kurumların borsa bankerliği belgeleri iptal olunur.

Yürürlük

MADDE 56. — Bu Kanunun 19-31 nci maddeleri ile geçici 1 nci maddesi, geçici 3 ncü maddesinin (a) fıkrası ve geçici 4 ncü maddesi yayımı tarihinde diğer maddeleri yayımından 6 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 57. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

25.2.1981

Başbakan <i>B. Ulusu</i>	Devlet Bak. - Başbakan Yrd. <i>Z. Baykara</i>	Devlet Bak. - Başbakan Yrd. V. <i>K. Erdem</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. İ. Öztürk</i>
Devlet Bakanı <i>M. Özgüneş</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. M. N. Özdaş</i>	Adalet Bakanı <i>C. Menteş</i>	Milli Savunma Bakanı <i>Ü. H. Bayülken</i>
İçişleri Bakanı <i>S. Çetiner</i>	Dışişleri Bakanı <i>İ. Türkmen</i>	Maliye Bakanı <i>K. Erdem</i>	Milli Eğitim Bakanı <i>H. Sağlam</i>
Bayındırlık Bakanı <i>Dr. T. Önalp</i>	Ticaret Bakanı <i>K. Cantürk</i>	Sağlık ve Sos. Yrd. Bakanı <i>Prof. Dr. N. Ayanoğlu</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı <i>R. Baturalp</i>
Ulaştırma Bakanı <i>N. Özgür</i>	Tarım ve Orman Bakanı <i>Prof. Dr. S. Özbek</i>	Çalışma Bakanı <i>Prof. Dr. T. Esener</i>	Sanayi ve Teknoloji Bakanı <i>Ş. Kocatopçu</i>
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı <i>S. Bingöl</i>	Turizm ve Tanıtım Bakanı <i>İ. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>Dr. Ş. Tüten</i>	Köy İşleri ve Koop. Bakanı <i>M. R. Güney</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>V. Özgül</i>	Sosyal Güvenlik Bakanı <i>S. Şide</i>	Kültür Bakanı <i>C. Baban</i>	

(Bütçe - Plan Komisyonu Metni)

c) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş yatırım fonlarının Kanun hükümlerine göre bir fon tüzüğü kabul ederek bir banka yönetiminde faaliyette bulunabilmeleri için Maliye Bakanlığınca Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere ve iki yıl aşmamak kaydıyla uygun bir süre verilebilir. Bu süre içinde statü değişikliğini gerçekleştirmeyen fonlar sona erer.

Sona eren fonlar Maliye Bakanlığınca belirtilen bir milli banka tarafından tasfiye edilir ve tasfiye edilen fonların aktifleri öncelikle tasarruf sahiplerinin haklarının karşılanmasına tahsis olunur.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun 29 ncu maddesinde yazılı düzenlemeler, Kanunun yayın tarihinden itibaren 6 ay içinde yapılır.

GEÇİCİ MADDE 5. — Sermaye Piyasası Kurulunun ilk 2 nci ve 4 ncü yıllar sonunda yenilenecek üyeleri, Kurulun bu dönemlerdeki son toplantılarında ad çekme ile tespit olunur.

Yürürlük :

MADDE 52. — Bu Kanunun 17 - 29 ncu maddeleri ile geçici 1 ve 4 ncü maddeleri yayımı tarihinde, diğer maddeleri yayımından altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 53. — Tasarının 57 nci maddesi 53 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

